Контрольный экземпляр

Массо а мехкийн пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕН МИНИСТРИЙ СОВЕТЕН ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувла 1923 шера дениз ● ШОАТТА, 20 ИЮЛЬ, 1985 ШУ. ● № 87 (7122). ● Мах 3 кеп.

ХЬУВКЪАМ-85

СИХЕИ ЦIЕНЕИ ЧУЭЦА ЯЛАТ!

ВЕТЕРАНАШ БА КОМБАЙНАШ ЛЕЛАЕРАШ

Ялх комбайн я Назрановски района совхоз - техникума кхай тIа ялат чуэцаш.

— Болх дика бу хIанз тха комбайнераша, — боах директора Б. Полонкоева. — Уж ялат хьалхара чуэцаш бац. Дика хов царна ялат чуэца. Масала, Хамхоев Вахас хIанз шовзткъазлагIа чуэц ялат.. Ялат чуэцача цун кIеэнгагIа болх бь бац вож ветеранаш - механизаторашт Хамхоев Габо, Котиков Iадлал-Манит. Кховекъа шу даьнна нах ба уж. 50 шу даьнна за Евлоев МахьмадгIири. Цул кIо шу эIамагIа мара вац Хамхоев Ахьмад а. Царна дика хов техника мишта кийчъеза а ялат мишта чуэца деза а. Iадикхана-м ца хоец хила в мег-ялат чуэцара цхьадола хIамаш. Из-м хIама дац. Из ялат чуэцача отряда бригадира воI ва. Ца хоар дIахатта а цунна из доваийта а улкув хьехамчаш ба...

Кхаь дийнахьа чуийцар 200 гектара тIара мукх. Цхьайолча моттиго хьекха Iобуллаш а цхьабар духхьал хьокхаше оардаш а. Из дар ялат чуэца кIира доладеннача юкхе. ХIаьта хIанз хьокхер кIа да. Из къыстта дика хьокх Хамхоев Вахас. Хьалхара моттиг дIахецац цо. ХIара дийнахьа цунга юс карара кара тела ЦIе байракх. цунна лу хьалхара премм. ХIаьта Хамхоева Габойга кхоач шоллагIа премм, кхоалагIаьр цун вешийга — Ахьмадага.

Бакъда, цкъаза вожаш а хьалха лелх. Ма дарра аьлча массане а цхьана сиха, цIенен ца дойташ чуэц ялат.

— Укх деношка ялат чуийца дакиха дерхIаш дар тхо, — яхаш дуац хертгерча агроному Аушев Мухьмада. — КIи-марса хана кхай тIара дIавалац из. — Бе болх шортта хул унказа, йоах цо.

Ялат оттальча графикагIа чуэцаш да. Ерригача комбайнаша ца сецаш болх бу. Аьрда ялат хьаттр дIаува шофераша Часыгов Iаддарахьмана Латыров Вахас, Хамхоев Хавала, Мальсагов Султана.

Ялат чуийца доаллаше а кхай тIара ча гулдеш а дIакхухьаш а ба кхьбола механизатораш. Цох эргIаш лу. Из болх дика хош а хьинарс а бу Гайсанов Мухарбика, Бархаиоев Iаддарахьмана, Падиев Султана, кхычар. Доаиьар кийчдара опыт йолаш ба уж. Цар дика кийчъяь дIаоттаьй 2500 центнер йол а. ХIанз ча а ишттала мIашта техад цар. Сухал беш ба уж, кхоалагIа буц чуэца ха гарга гIертай. Из ший ханиахьа чуэцв кхо деза.

ХIаьта механизаторашта А. Бархаиоева, М. Хашагульгова, М. Кодзоева, кхычар а ялат чуийцачара мукъадаьлча даьтта гурахьа ялат дIадера а бIаьсте культураш дIаера а кийчду. Зябь еш оах, минеральни удобренеш кIалтовс.

Ардаш тIа хьажкIаш дIаюеш цхьа агрегат я. Низ бола К-700 яха трактор дика лелаю Мальсагов Хамбора. Даьтта оахаше а гектара 200 килограмм хургйолаш минеральни удобренеш кIал товс, дезача дискашца даьтта цаммадоевкх. ХIанзале а бIаь гектара тIа дIайийнай хьажкIаш. Кхы 150 гектар а юрргьа.

Дийнахьа а бус а сецаш бац хьатта беш бола болх.

— Укх деношка ялат пачхьалкхенна дIадала долаяургда тхо, — йоах хьаттэ заведующе О. Латырева. — 5500 центнер ялат дIалургда оаха, планал совгIа 700 центнер.

ХIаьта пачхьалкхенга ялат дохкара пхо шера план совнке а кхоачашгьяй коллективо. Укх шера дIалуш долг ялат парте XXVII съезда совгIата хетаду боххлоша.

Ялат дика хьийкъад. Гектара тIара 25 центнер яха доал, планагIа доагIачул 4,8 центнер дукхагIа. Ялат чуэцаш а подрядни хозрасчетни бригада. Шерра яьржай социалистически яхь. ХIара дийнахьа ю яхьа итогаш. Социалистически яхьа экрана тIа гойт уж. Котвьинначун сийна урагIйоххийт къахьегама сийлен байракх.

Ялат чуэцарашта гIулакх деш я автодуш, автостолови, дIа-ca дела цIе уголок. Дика а чам болаш а дар хIама кийчду повараша Алиева Дибаси Евлоева Маккаси. Дийнахьа кхоазв дуача хIамах дала дезачох ах цийна дIатIайнад боахамо.

Сиха, цIена, ца дойташ ялат чуийца дакиха гIерт совхоз-техникума механизатораш, кхьбола болхлой.

М. ПОЛОНКОЕВ.

СУРТАШ ТIА: 1. (аьрдехьара аьттехьа) ХамхоевгIар Габо, Вaxa, Ахьмад.
2. Ялат чуэцаш латт.

5-гIа декада

ХЬАЛХАРЧА МУГIАРАШКА

«КПСС XXVII съезда — хьинареча къахьегама 27 декада!» яхача девизагIа йолча социалистически яхье Вознесенски газ чаккхбоахача завода къахьегамхоша юкъе дикагIа хьакхавии хиларца белгала я Мерешков Мухьмад верте латта слесарий бригада. До вIаштта ший декадах заводе хьалхара моттиг яьккхай.

Цул дукха тIехьа ца ю есаш къахьег Н. Турцатова кулгалдеча измерительни - операторий бригада коллективо а.

Дог хьосташ да газоккий дIабахача яхь беттара хьокханаш а. Ишта, аьлахах волаш цар шаьзаь яьккхай 87 эзар сом мехьа продукци. Стабильни дойца бензин дакхара план 119,3 процент кхоачаьяьй. Цу юкъа къахьегама овсарле лакхьенай плана совгIа 15,6 процент.

Уж толамаш доахача ямиякхара хьокханаш телаш хиларца белгале я А. Корадин начальник вола КИП-е смени, закахагIа вола оператор Н. Демченко верте латте операторий бригаден.

ШИ ПЛАН ЯККХАРА

ЧIоагIа хьинар ая деша овсаре къахьегаш я «Солнечный» совхозера Юнусова Яха верте йолча подрядни бригада коллектива. Изоне ма теха хинийале а, дика хьийкъа нарсаш кхеньй цо. Баьцадаараш лелдераш хьинар кхо ца деш къахьегар бехьан долаш вIаштIехьдаьнад из. Шозза минеральни удобренеш тийсий цар нарсаш дIайийнача кхай тIа. шозза хий диллад.

— Оаха хIара дийнахьа пачхьалкхенна дIалу 60 центнер «конкурент» яхача сортах йола нарсаш, — раьза йолаш дуац бригадира. — ХIанзалехьа оаха дIалахьийтай 1000 гаргга центнер нарсаш. Оахош лелаеча 6,5 гектарах хIаране тIара 200 центнер йолаш нарсаш чуэца а укх шера ка!и кхи эзар центнер нарсий пачхьалкхенга йохка а лерхI оаха. Цох укх шераре ши план хул.

Совхозо хIара дийнахьа Грознерча тиквинка а консервни заводе а дIакхухьийт 40 совгIа тонн керда хьальха нарсаш. ХIанзалехьа 700 тонн нарсаш дIаелнай цар пачхьалкхенна.

П. ГАГИЕВ.

КПСС ОБКОМА ПРЕСС-ЦЕНТРО ХОАМ БУ

ТЕЛЕФОН 2-66-72

18 июль хьатIотташ оперативни даннегIа республике 117 эзар гектар гаргга ка болча ялатен ялатабобовни культураш хьекхай — ерригга чуэца езарех 78 процент.

Царех 74 процент хулаш ярш аьрдай.

Толаме чакхбьаккхаб кIимарс Гудермесски района кхаш леладераша. Ерригача 5735 гектар хулача кхашкара ялат хьекха а аьрда а даьккхад. Хьалхарча даннегIа юкъера лаьрхIача хIара гектара тIара 25.5 центнер чуденад.

Хьекхари ардари лохача темпех долаш чуэц ялат Назрановски, Урус - Мартановски, Малгобекски районашкарча транспортни отрядашоа комплексашех.

Зехьа ха ца йоаеш, овсарле лакха йолаш техника лелаеш, массанахьа кIи-марс чакхбахара сухалбеш, цхьинкха хIама ца дойташ ялат чуэцар — кхаш леладерий сийлен декхар.

Ялат ихедераша де дезар — хе дIа а ца йохийташ хьаттаьшка аьрда улла ялат цIеи дайтар, дийнахьа а бус а из приемни пунктеюка дIакхахьийтар, пачхьалкхенна дIадалара плай кхоачашъяр.

Масал хьахьокх Шалински района къахьегамхоша. «Курчалойский» совхоза къахьегамхоша хIара гектара тIара 37 центнер ялат даьккхад. Цо таро хилийтай лаьрхIачул дукхагIа пачхьалкхенна кIа дIадала. Планал совгIа элеватораша ялат дIакхухь Куйбышева цIерагIчен «Предгорный» совхозаша, цига хIара гектара тIара 34 центнер ялат чуийцад.

Планал совгIа кIа дIадала йолаенна бIарча район хьаийцача а. Белгалдаккха доагIа шалински хьаттаьшкаре хьи мел доагIа кIа маьхерчи сортех долаш хилар.

Планал совгIа дола ялат пахьаш хьалхара машинаш яьхкий Наурски района бохамашкара а.

Халахете а, цхьайолча районашка тIехьатетт хьаттаьшка дукха Iайна доллаше и ялат цIендара балхаш.

200 тоннага дIакхачац Урус - Мартановски района совхозаша дIадения кIа, из а динал доха йолаш да. 280 тонн мара дац Грозненски района бохамаша дIадения а.

Эггара дукхагIа ялат дIадала дезаш ба Надтеречни района кхаш леладераш. Ишттa из доллаше а республике цхьан эггара тIехьарча моттиге ба ялат кийчдара: кIимарс болабелча дена 358 тонн мара пачхьалкхенна кIа дIаденадац цар.

ХIаьта а районе сарддаьккхадац, оперативно дедезар дац ялат цIендара а из дIадахьийтара а. Цецвала дезаш дац тIехьарча дийнахьен бусн цига 96 тонн мара кIа дIадехьа ца хилар.

Ишттa лоха темпаш йолаш балхаш деш хилча IаткъаIаш Iергдац ялата дикала, кхерам ба из довр.

Ялат дIадалара хьалхалаттараща ийслеI. Даьхен амбарашка — маьхерча сортех доза ялат дукхагIа!

МЕХАНИЗАТОРАШ ЛЕТКЪ

Йоачан йоашаш денача кIира денах ма хулла дукхагIа лайла ецаш шоаш хьалкхедаь ка бола ялат сиклаь чуэцаш боахк «Экажевский» совхоза механизатораш. Укхаза дика оацал а хинна дIаэттад хIара шера ялат чуэцача хана урантораш тIара Iо а баьле механизатораш комбайнаш тIа хоишелга. Ишта, укх шера а совхоза цIи хеза хоартолаш кхоеш бола Шанхоев Яхьъя, Угурчиев Iамархан, хьажкIаш лелаер Гайтов Татархан сихбенна комбайнаша мукх оардащ ба.

...ХьатIанхоал деакъа ха. Комбайнаш сецна а йий кхай тIара кухни латтача хьагуллу комбайнераш. Церна юкъе ба совхоза дикагIбола болхлой Гиреев Макшарип, Евлоев Йоакъал, Шанхоев Яхьъя, кхьбараш. Чам болаш буъ цар повара Сапралиева Райхьанта кийчбаь кхача. Бакъда, цхьаккха тайпа баьцадаараш дац цунца. Нарсаш, помидораш, даьтта, нахча хилацй шоана, аьзча, белалу уж. Iа буща тайла кхача-м тхона бIарга а байнабац, я цунга дог а дахац оаха, йоах цар.

Цу гIулакхаца дувзаденна хаттар шийга дича совхоза директора заместитель Мусталиев Мухьмад бахьанаш доахаш бехказа вала гIертар. Бакъда, Iубрайна дена боад къоалабаллалца шоай деррига хьинар оардагIдаьккха къахьегаш боахкача наьха йиза йоакхо яр кIезига лоархIам болаш гIулакх-м дац.

Механизаторашта хIама дуача хана хьакхальчар автолавка. ВIалла а ма ца гуш сапна цунгахьа дIа а хьажацар комбайнераш. Из ништта хIанад, аз хьалттача, тракториста Евлоев ИбрахIама аьлар:

— Тхона ахча-м дац цуна хIама эца, бизза ши бутт баьннаб тхона алапи ца лу.

Цо яхар баьлдеш тешал дир дукхача механизатораша.

— Фу еиай Iа найна, Шекар, мерза хиI, даьтта, сигареташ йий? — хетт механизатораша. Минеральни хийи печенеши мара хIама яц, — жоп делар продавеца.

Кулгаш а лестадеш дIаухар механизатораш. ДIавала фу дуаш Iа. хьо цецвала безаш хIама дац хьона ер-ы. Йоахар цар сога.

Цул совгIа ла йиш йоацаш цхьаькха хIама а бIаргадайра сона. Кхай тIара ча ара а техкадеш цунах холаш деш бигь-пхигь «Белорусь» яха трактор йоаллар. ХIаьта цар тIа багIача механизатораша делкъийна хIама дуача хана тракторий мотораш дIа а ца доадеш болх беш дар. Аз цу хьакъехьа шийга хаьттача механизатора Точиев Мусас аьлар:

— Уж тракторащ кабинка чура дIоагIаца лотае йиш йолаш хьаяй заводо. Бакъда, цар тIара аккумуляторащ дIаьхай совхоза кулгалхой указанех. цудухьа цкъа дIайоайита юха хьаллотае хала я уж.

—Цхьа трактор яц тха совхозе аккумулятор тIайолаш, — Точиева дувцар бакъдора кхыча механизатораша а. — Шоашта бIаргагушехь а дукха доагор зехьа доагадайт совхоза кулгалхоша. Цул кхомбелгах вIалла дуаца дезаш а дац.

Делкъел тIехьагIа совхоза № 2 йолча бригада даттача стане кхаьчар со. Укхаза коартолаш чуэцача техниках кулгаш детташ, шоай тракторашка хьожаш аьаллар массехк саг. Гуш дар тахан а тIехьа кхай тIа араяла из техники кийча йолга. Дега тоам беш дар из гIулакх. Бакъда, механизаторий бытовой хьалаш ма доаггIара вIаштIехьдахара йоакхо ца елга гуш дар укхаза а.

Цхьаккха тайпа керда а къаьна а журналаш, газеташ дац. Лоеза оIашкаш, шахматаш, задувгIа радиоприемник а яц. ЦIе уголок и яза мIа а боккха чIега теха къайла латт.

Лоацца аьлча, нахагара лертIа болх бар хьадехаш сапна царга мел эшарашка хьожаш а хила беза совхоза кулгалхой. Из цар керттера декхар да.

А. · Г. УГУРЧИЕВ. тха спец корр.

КПСС ЦК Политбюро

КПСС ЦК Политбюро аргIанарча заседание дийцад 1986—1990 шерашка а 2000 шерага кхаччалца а электротехнически промышленносте халкъа эша товараш арахецарга дегIадоаладарахи халкъа боахама кхыча доакъошка уж товараш кийчдела Iалашдара эша продукци арахецилга лакхдарахи дола дош. Цу гIулакха дерхI йолаш йола промышленни объекташ шерьех цхьайола кердаяраш хьалтьех, хIаьта ишта электробытовой товарашца баха нах дикагIа Iалашбара кхьдола гIулакхаш чакхдаха.

КПСС ЦК-и СССР Министрий Советон соцам тIайийцаб кинникаш арахецара гIулакха материально - технически база чIоагIъярал полиграфически машинаш хьаеча Iилман-технически прогресс сихъяран кхы тIа гIулакхаш чакхдахара хьакъехьа. Цу соцамга хьежжа дIахо дегIайоагIаргьа полиграфи, эрга а йоахаргья керда хьал а еръя цу даькъера предприятеш, пийтталагIча пятилетка кинижкай продукце дикал белгтала лакхъелген из дукхагIа арахецилген Iалашдергдола хьалха латта технологически процессаш юкъейоалаергьа.

Политбюро могабаьб легковой автомобилаш арахецача Волжски объедииене Iилман-технически прогресс сихъеча, производство дегIайоаллаеча, цун эффективность лакхъеча хьатIайоагIача пятилетке шийна оттаьча контрольни цифрел лакхера доазонаш карадерзаде декхар тIаэцарах бола болам. Моттигашкарча партийни комитеташта, министерствайн ведомствайн кулгалхошта могадаьд «АвтоВАЗ-а» коллектива опытах пайда эцара организаторски а массово - политически а болх шерра боарабелга. ши йиттталагIча пятилетке лаккхагIара декхараш тIаэцара, шера план а социалистически декхараш а хинал хьалха кхоачашдара, КПСС XXVII съезда сийленца накъабахара къахьегама коллективий низаш оарцагIдоахилга.

КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК соцам тIа белгалдаьккхад хьатIайоагIача пятилетке а 2000 шерага кхаччалца йолча хана а туризм дегIайоалаяран наха туристско - экскурсионни эпараш делга товдаран лаьрхIа дукха гIулакхаш. Профсоюзий туристско-экскурсионни организацешеи «Спутник» яхача дунеи халкъашта юкъерча кагирхой туризма бюроси къахьегамхошта деча гIулакхий боарам белгтала лакйбе. уж дикагIа хилийта. берашца цхьана даьшта - воаношта, дешаш а болх беш а болча кагирхошта туристски салаIара дикагIдола хьалаш хьахолла, дешар Iомадечен кхетам лучен туризмахи экскурсейхи шерагIа пайда эца лаьрхIад. Цу гIулакхашта капитальни вложенеш къоастаю, цхьайола туристски базаш, пансионаташ, центраш болх бе йолалийта а эргайоахаш тоае а лерхI.

Политбюро дийцад партийни организацешка къахьегамхой письмошка хьажара болх тоабарех дола цхьадола дешаш. Союзни республикай Компартей ЦК-ашта, парте крайкомашта, обкомашта тIадиллад партийни, пачхьалкхен, боахама органий балха гласность чIоагIъеш кхы тIа гIулакхаш чакхдаха, нах тIаэцара, цар заявленешкея лоткъамашкен хьажара гIулакх тоаде, дукхагIа критически хоамаш хьаухача коллективашкарча хьала къаьстта теркам тIабахийта. Политбюро белгалдаьккхад, принципиально кхоачамбоацараш гучадоахаш бола парте членаш, хIаьта ишта парте боацараш а партийни комитеташа, юкхьаицарча партийни организацеша ма могга хьаллаца безилга, гуччахьа новкъостий хьисапе критика а самокритика а еча хьонхам гойташ коммунисташ хилар Iалашде безилга. Критиках боала пайда лакхбарца цхьана, майрагIа гучабаха а лирача бехктехкхме оза а беза кляузникаши клеветникаши. Анонимно доацар дуцадилга коммунистически морала принципашца тардала йиш йолаш дац, уж кхийга дагIац вай вахаре. Критика IотеIаераш а клеветникаш а гучабоахача, къахьегамхой предложенеш къоастаечара бюрократизми волокитеи дIайоаккхача хьинарегIа дакъа лаца доагIа массови информаце средствашка.

КНР Госсовета премьера заместителца Яо Илинаца хиначе къамаьлийн переговорийн итогех новкъоста Н. А. Тихонова баь хоам могa а беш, Политбюрос белгалдаьккхад, переговораш йолча хана кулгаш яздаь СССР-ан КНР-ан юкъе торгово-экономически а техническа а цхьана гIулакхаш леладарах йола соглашенеш боккха лоархIам болаш хилар. ВIаши могаяь цхьатаррарча боньони ларда тIа советско- китайски гIулакхашта юкъера негативни оагIош дIаяхара, дикача лоалахой хьисапе цхьана гIулакхаш леладелга юхаметтаоттадара шийна а оагIоно дукхагIа низ тIабахийта безилга бакъдаьд.

КПСС ЦК Политбюро дийцад ишта арахьарча политика, мехка экономика дегIааxapa, napтe XXVII съезда кийчо ира, кхы цхьадола дешаш.

IИЛМАН-ТЕХНИЧЕСКИ ПРОГРЕСС— АГРОПРОМЫШЛЕННИ КОМПЛЕКСАНА

Селхан Грозне КПСС обкома политически ЦагIа хилар парте Нохч - ГIалгIай обкома партийно - боахама актива собрани. Цига дакъа лоацаш бар юртбоахама производстве хьалхалаттараш, колхозий, совхозий, «Сельхозтехника», «Сельхозхимие», министерствай, ведомствай, агропромышленни объединеней специалисташ, парте горкомийи райкомийи секретараш.

Актив хьайийлар КПСС обкома хьалхарча секретара В. К. Фотеева.

Юртбоахама производстве Iилман - технически прогресс сихъелга Iалашдарах доклад йир парте обкома шоллагIча секретара Д. Г. Завгаева.

Доклада тIа белгалъяьха проблемаш юецаш преяех къамаьлаш дир Х. М. Витуниева — КПСС Грозненски райкома хьалхарча секретара, М. Ш. Баматгиреева — Нохч - ГIалгIай АССР мелиорацеи хийбоахамеи министра, В. В. Попова — Нохч-ГIалгIай АССР «Госкомсельхозтехника» председателя декхараш кхоачащдечо, М. З. Бекова — Назрановски района «40 лет Октября» яхача совхоза директора, Л. Захаева — Ачхой - Мартановски района «Лермонтовский» совхоза хьажкIаш кхеча звеньевойс, М. А. Мембулатова — республикански хьайбай племобъединене начальника, Т. В. Дмитриевас — Нохч-ГIалгIай АССР юртбоахама министерства отдела начальника, А. И. Ахмедова — Шелковской района «Коминтерн» яхача колхоза парткома секретара, М. Д. Магомадова — Нохч - ГIалгIай АССР шурий промышленноста объединене генеральни директора, И. М. Анчербака — республикански юртбоахама опытни станце начальника заместителя.

Докладчика а пренеех къамаьлаш даьраца а гулбеннарий теркам тIаьцар юртбоахама производстве Iилма - технически прогресс сихъяр, цу хьакъехьа кхоь бетта КПСС ЦК хинача совещане тIаьдилла декхар толаме кхоачашдар тахааарча дийнахьа республика партийни советски органий, министерствай, ведомствай, колхозий, совхозий, «Сельхозтехника», «Сельхозхимие» предприятей, организацей, юртбоахама берригача къахьегамхой керттерча декхарех цаI хилар. Белгалдаьхар техника лелаеча, даьттан культураш хьалхеечи, хьайбаI боахаме Iилман - технически прогресс сихъяра наькъаш.

Актив чакхйоалаш гулбеннарашта хьалхашка цу хьакъехьа боккха чулоацам болаш дола къамаьл дир КПСС Нохч - ГIалгIай обкома хьалхарча секретара В. К. Фотеева.

Юртбоахама производстве Iилман - технически прогресс сихъяра тIаерзаь резолюци тIайийцар активе хиннараша.

Актива балха юкъе дакъа лоацаш бар парте обкома бюро членаш М. А. Керимов, С. Н. Кожуховский, Б. В. Тумсоев, Г. Г. Олейников.

Кхоана—металлурга Ди

ЦIейна накъабоагIаш

РЕПОРТАЖ

Сигала цхьаккха морх йоацаш къаьга мелх хьежаш дар из ди. Г1. Ахриева цIерагIча Назрановски «Электроинструмент» завода литейни цеха къахьегамхой болх дIаболабалалехьа дикка хьалха цехе гуллуш бар.

Дегаш гIоздаьнна бар литейщикаш. хIана аьлча кхоана дездеча шоай профессиональни цIейна — металлурга Денна тIайийца хиина социалистически декхараш хинал кIира хьалха кхоачашдарах рапорт деннад цар. Цу гIулакха хетальча собране гулбеннабар уж тахан.

Котало яьккхача цеха къахьегамхой даькъала буаца баьзкаб завода партбюро секретарь Ториев Бахьаудин, профкома председатель Местоев Хьасан, комсомола комитета викалаш. Цхьанена дага а доацаш собранех лоацца митинг хул. Из хьаеллаш Б. Ториева аьлар:

— Ер шу къаьстта белгала да советски наха, — укх шера вай деадаьд Сийлахь - боккхача Даймехка тIем тIа Котало яьккха 40 шу дизар, кастта 50 шу дуз стахановски болама. ХIаьта тахан деррига советски халкъ КПСС XXVII съезда къахьегама совгIаташ кийчдеш. шоай деррига низаш оарцагIдаьха къахьегаш да. Цу даьгъе шоашкара доагIа дакъа хьаьавршка юкъеьхош я цун цеха берт бола коллектив.

Къамаьл де дош лу цеха толамагIа волча литейщика, коммунистически къахьегама ударника Точиев Аслана.

— Советски наьха дика оамал а хинна дIаэттад хIара цIей дикача къахьегама совгIаташца белгалдоаккхилга, — аьлар цо. — аз а са новкъосташа а дош деннадар металлурга денга морхI бетта план кхоачашъе. ХIаьта тахан дог гIоадиларца цох шуга хоам a бу аз.

Митинг йистейолаш къамаьл дир цеха начальника Балхаева Мадинас:

— Дукха ха яц укх цеха аз кулгалду. — аьлар цо, — бакъда хIанзале аз зийнад ерригa коллектив хьанийцача барт - цхьоагIо йолаш. производства хьаштех дог лазаш, хьалхашка латта декхараш кхоачашдергдоацаш низи хьинари кходергдоацаш йолга.

ЦIейна накъабоагIаш дикагIа толамаш даьхача болхлошта сийлен грамоташи совгIаташи дIаделар профкома председатела Местоев Хьасана. СовгIаташ деннарашта юкъе ба Точиев Аслан, Циздоев Султан, Гиреев Мухьмад, Пугоев Бекхан.

Шо-шоай балха моттигашка дIаболх боллой. ДIадоладу цхьаькха а къахьегама ди.

...Белгалдаккха дева «КПСС XXVII съезда — хьинареча къахьегама 27 декада!» яхача боламе а литейщикаша вIаштта диъ декадех завода цехашта юкъе хьалхара моттиг дIа ца хецилга. Хургйолча съезда сийна доккхий декхараш тIайийцад цеха коллективо. Цу декхарех укх шера план 28 декабре кхоачашъе дош деннад цо. ХIаьта планал совгIа 25 эзар сома мехьа продукци йохка лаьрхIад. Уж шеко йоацаш кхоачашдувургдолаш декхараш долга тешал деш да цеха дIабахача ялх беттара хьокхамаш. Продукци арахецара план 105.5 процент кхоачашъяьй. Цу юкъа къахьегама овсарле планагIа йоагIачул лакхъеннай 11.6 процент. ХIаьта продукцега дIалодар лоxдаьд 1,5 процент.

Цеха начальникаца Балхаева Мадинаца тхо къамаьл деш латтача юкъа цхьаца хаттараш деш тIаух кагий нах, мехкарий. ХIара хаттара хьадда жоп лу Мадинас. Раьза болаш юха шоай балха моттигашка дIаболх боллой.

Гаьнв воацаш бoлx беш воаллача слесара - наладчика Пугоев Бекхана тIадолх тхо.

— Селхан дика вIаштIехьхетанаар сона укх станоно бу болх — йоах Бекхана, — цудухьа кхы бахьан кора а ца лаь цIавахаваар со. тIаккха тахан дикка уйла йича гучадаьлар кхоачамбоацар. КIеззига кулг тоха мара дезаш хина ядар станок, — яхаш раьза волаш къамаьл ду цо.

— Техника дукха езаш саг ва Пугоев, бIаргаш а дувшадаь тоае могаргдар цуна моллагIа станок, хIанз заочно Ростоверча машинацгъеча техникуме деша а эттав, — яхаш Бекханах дожхал деш дувц цеха начальника.

Чанхдаьннад балха ди. Бакъда, дIа-са бола сиха бац болхлой. Уж хIанз шоай кулгъюхь а дила цIеча уголоче завода художественни самодеятельноста доакъашхоша металлурга Денна хетадаь оттадаьча концертага хьежа гуллуш ба. Зале эггара сиI долча моттигашка багIа литейщикаш, хIана аьча цар цIей да кхоана хургдар.

Г. АЗАМАТОВ.

ДЕНАЛ

Къонача патриота оагIув

ХIАРАНЕ СИЙЛЕН ДЕКХАР

УКХ ДЕНОШКА ТХА КОРРЕСПОНДЕНТА КЪАМАЬЛ ХИЛАР РЕСПУБЛИКА ВОЕНКОМА ЗАМЕСТИТЕЛАЦА Р. З. ЯГОФАРОВЦА. ЛОХЕХЬА ОАХА ИЗ КЕПАТОХ.

— Равиль Загидович, Советски Эскаре гIулакх дар сийлен декхар да хIара советски сага. Из кхоачаш де кагий нах кийчбар мишта латт вай республике?

— ТIехдикача тIема техникацей герзацей кийчдаь да Советски Эскари ТIема - Форда Флота. Цу дукхьа арме гIулакх до волаш вола д|авахаг хила веза дийца а лакха кхетам болаш а. Из гера Советски Даьхенен коммунизма идеалашта боарам боацаш чIоагIа тешаме болча наьха бе доалл эла йиш я. Даьхе лорае кагирхой кийчбара геттара лоархIаме да царна кIоарга тIема-патриотически кхетам балар. Из Iалашмате бехктокхаме болх вIаштIехьбоккхаш теркалдаьна дартдац хIанз дунен тIа отта хьал. ХIанзара къона тIехье тIом хьалехьа хиллачоа тара яц. Дешара боарамга, вахардеиар харга, эрудицега, хIама Iомадара а довзари а тIера хиларга диллача из цул дукха а лакхагIа латт. Из деррига хкета а деш, бу оаха призывникашца а допризывникашца а беш бола идейно-политически кхетам балара болх. Бакъда, хеттача а боагIача а тайпара из болх хIанз а вIаштIехьбаьккхабац тха. Цу гIулакха субъективни а объективни а бахьанаш да. Цхьайолча школашка, юрташка, районашка дика латтац из гIулакх. Кагирхошта юкъьаешара военни гIулакх Iомадеча балхе юкъе дукха я формализм, идейно-политически кхетам луш къона тIехье кхеара боагIача бесса юкъеузац тIема ветеранаш, производстве хьалхдлаттараш.

— Нохч-ГIалгIайченерадукха кагий нах ба тахан Советски Эскаре дика гIулакх деш а. Даьхена хьалхашкара из шоай декхар дизза кхоачашдаь цIабаьхкараш а...

— Тахан лаьттан тIара машари вахари лорадеш латт Сийлахь - боккхача Даймехка тIеме турпалий къонгаш а цар къонгий къонгаш а. Цар тешаме дIехьу боккхагIчар сийлахьа традицеш. Царех ба Советски Союза Турпалаш Аушев Руслан а Демченко Геннадий а, Цlеча Байракхен Цlеча Седкъан орденаш ена, хьыдола паччахьалкхен совгIаташ тийнна бола А. Аушев, Б. Аушев, А. Гереев, М. Шоипов, С. Савельев, В. Малов, И. Гехаев, С. Хачукаев, М. Чемуранев. Цар гойтад дукха къонахчал. Даьхенна шоаш боарам боацеш мутIахьа хилар, патриоташ - интернационалисташ болга.

Цхьайакъда, тахан буйца боагIаш ба, доккхий совгIаташ тийнна бIухой хинна цIа Iеш, арме шоай гIулакх дизза Iомадеши дика леладеш мел бараш а, отличникаш, классни специалисташ. ХIаьта уж а кIезига бац.

— Равиль Загидович, Советски Эскаре гIулакх де балха кагирхой кийчбара гIулакх малагIча районашка дикагIа латт?

— Советски Эскаре гIулакх де кагий нах кийчбара толамаш доккхагIа де цу дешай партийни, профсоюзни, комсомольски организацей, ДОСААФ комитетийи военни комиссариатийи оагIонгахьара а йоагIача тайпара терко еча моттигашка. Декхар кхеталеши теркам тIабохийташи бу из болх Старопромысловскии Ленинскии районашка. Товлуш латт из болх Шалла районе а. Кагийча наха тIемипатриотически кхетам лулга, арме гIулакх де уж кийчбелга, творчески процесс санна лерхI из болх цу районашка.

Советски Эскаре гIулакх де кагий нах кийчбара 1982—1984 шерашка леннаьча социалистически яхьа итогегIа КПСС областной комитета, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума, Министрий Совета карарь кара тела ЦIе байракх гинай Старопромысловски районии военни комиссариата.

— Равиль Загидович, тIеххьара хаттар. Iалашмате эсала кийчъяь я республиканси военкомата призывной пункт. Призывникашта, уж накъабаха баьхкарашта Iоховшо, салаIа моттигаш, хьегвеначоа хий мала, мецвеннача хIама кхалла буфет яц. ВIалла тоалургдоаш дац из гIулакх?

— Республике а цхьанна районе а яц йоагIача тайпара кийчъяь цхьа призывной пункт. Республике из хьаьвеш латта бархI шу да, бакъда, хоаш дац из маца ьааргьа.

ДАЬХЕ ЕЗА, ЛОРАЕ IОМАБУ

НАЬСАРХОЙ эза я Советий Iаьдал доакхаш, из контрреволюцех лорадеш. «Сийлахь боккхача Даймехка тIем тIа фашистски гIаьрахоща къовсам лоаттабеш шоай синош дIадела нарий цIераш. Укх тIеххьарча иттех шера боккха болх баьб районе Даьхен сий бахьан байнарий а тахан дийна а болаш вайна юкъе бахача ветераний а къонахчален денилеи гIулакхех йола материалаш гулъеш, уж лаьрхха йолча музее вIашагIтохаш. Иштта, «Дер йоакараша» хьагучаваьккха хIанз воваш ва дунен шоллагIча тIем тIа шоай вахар дIаденна вОрхI баь совгIа сaг. Цар сийна Сийлен мемориал ергIай г. Назране Коталои 40 шу дуза юбилей езаьча деношка. Укх шера из хьаярца цхьана май бетта хьахилер керда традици а. Дукхьашка цун хьалхашча митинг яь накъабьахар районера кагирхой. Эскаре болхачарга шоай декхар цIена кхоачашдара района ветеранаша, къахьегамхоша ловца а боакихаш цу мемориала хьалхашкара лаьтта чудола кIопилгаш дIаслар.

Империализма, эггара хьалха американски администраце машаре даха ловча дунен тIерча халкъашта хаддинза кхерам тIатухсаш болга кийта а деш, парте Центральни Комитето, Советски правительствас даим йовхо а со-циалистически Даьхен экономически оборонни низ чIоагIа лоаттабара. Из Iалашдеча шоай даькъа юкъеихьаш ба района къахьегамхой а. Коталонаш йоах къахьегама мул боамхача эскаре гIулакх де уха берриташ хIана бац аьнна бола кагий нах шоай гIулакх дог-цIенен тешамен кхоачашдеш ба. Бакъда, дунен халкъашта юкъера хьал ира латтача хана советски нах, цун Герзашцара Низаш моллагIча моастагIчунна юха хIама тоара кийча хила деза. Цу даьхье боккхача лоархIаме да кхуыш йоагIа тIехье шоай мехка турпала истори довзаш, дай революционни, тIема, къахьегама традицеш ебаеш хьалхеелга. Даьхе лорае боккъонца кийчбенна хилар. Цох лаьца райисполкома председатела М. А. Зурабова къамаьл а деш, дIададелер укх деношка Назрановски городской культура Дворецe хиша эскаре гIулакх де кийчлуча кагирхошца района къахьегамхой вIашагIкхетар. Цун президиуме ба парте, тIема, къахьегама ветеранаш С. Л. Плиев, М. М. Цокиев, I. Имагожев, укхаза хьоашалгIа баьхкар вежарий АушевгIар, Советски Союза Турпал майор Аушев Султана Руслан, дукхкача орденийн кавалераш майор Адам, капитан Бахьаудин, парте райкома секретарь Л. Амерханова, хьыбола нах.

Руслан укх деношка М. В. Фрунзе цIерагIа тIема Академи цIе диплом эцаш йисте а ьккха, хIара юха а шен доIамагIа Афганистане интернациональни декхар кхоачашде дIавахна кийчлуш-ва. Цигара цIа а веца, хIана шен волас ьыккхача академе дIаийцав Адам, хIаьта вIамагIвола Бахьаудин цига экзамеваш дIаяла кийчлуш ва.

Зале хинначар чIоагIа тIоараш деттаеш тIаэц трибуна тIа ваьнна Аушев Руслан. Цо оаш:

— Деза са мехкахой, гIадвахарца со чIоагIа дог тохаденна ва тахан шуна вIашагIкхета сай ираз хиларах. Даьхен тайп-тайпарча эскара доакъошка а хIаьта Афганистане а гIулакх де дийзад са. Кlезига нийсъеллацц вер кхерам болаш йола моттигаш а. Кхерам тIааттача, кIалвисача сона уллаув даим хьалхьийттаб бала кийча бола вай мехкарча дукхача къамий виналаш. Вай халкъа Iалашмате дукха эзди традицеш я, цу даьхье Даьхен хьалхашкара тIема декхар кхоачашдара хьакъехьара яр а болаш. ТIом латтача шийгара эсалал гойтар с ведлар наха цхьаккха саг лоархIаш хиннавац. Сона кIезига хиннабац шун районера эскаре гIулакх де баьхка кагий нах. Денал долаш, тIах аьнна хиларца белгала бар уж. Иштта, шоай сий а доадеш эскарера гIулакх дIадахьа кийча хила деза шо а, кхоаиара салтий. Дин ма делаш гIалат доале, цох дола аьь шун дезала хийча ца Iеш юрта, района тIадужаш хилар.

Ялата лакха хьувкъам кхебе, болат дика лоаладе аьттув баргбац уж балхаш деш данха говзал йола нах ца хуле. Цу тайппара атта доаца декхар да кастлашка шоана хьалхашка оттаргдар а. Вай ханара тIема техника караерзае, физически а психологически а Iоткъам лара школе деш а бола беш волча хина денз кийчвенна ца хуле гIулакх юкхьанна дена шаьра дIагIоргдац, хало оза езарьа. Спортаца доттагIал долаш, общественни балха юкъе хьнаре дакъа лоацаш, дешарах къахьегаран тIомхуваш зIамсаг ца хилча шиш-цIегIа хьахилаш дика самалаш.

Доккха хIама дац сона а са вежарашта а карагIдьинар, бакъда, Даьхено лакха мах баьб цун. Цудукха се цунна хьалхашка декхарийла хетандаь эггара чIоагIагIа эшача. йайхагIа йолча моттиге се хила веза аьнна хеташ сай лоIамагIа юха а Афганистане ваха лаьрхIад аз.

Гулбенначар иштта безаме тIайицар Аушев Адам а.

— Шоаш миччаьа хуле а Советски Союза виналаш долга дин ца луш хила деза, шун гIулакхех, аьь - эзделах тийна да цун сий, — иштта маIан долаш дар цун къамаьл.

— Къона саг ва къахьегаш е эскаре гIулакх деш вар аьнна бе-бацха ца хеташ шийн декхар тешшаме кхоачашде декхарийла ва, къаьстта бехктокхамен сий долаш хIама да Даьхе лорае бокъо плар, — белгалдаьккхар Аушева Бахьаудина.

Ветерана М. М. Цокиева аьлар: «Аз доккхал ду вежарий АушевгIар санна бола къонгаш вай къаман хиларах. Дика хьокхам эца ловраьта масалаш шортта долаш да. Вай ньолa тIехье дог хьосташ я, со теш вахара халонаш эшаеш уж кердача лакхлешашка кхоачаргхиларах».

— Эскаре болха кагий нах сувенираш луш, васкеташ тIадохкаш накъабоах оаха, — аьлар ГI. Ахриева цIерагIча «Электроинструмент» завода партбюро секретара Б. Х. Тореева. — ХIаьта даим лаар сайна, иштара цIабаьхкача шоай коллективе къахьега кхабоагIа уж. Заводa хIара боккхо декхарийла ва дикачуи, эздийчун тIехье шингара хьанар гойта, парте XXVII съезда сийна лерхача ловю хьанаре дакъа лаца.

Эскаре волаш «За отвагу» яха медаль луш цIавенача Iаьлий - Юртарча Добриев Вахас дIадийхар цига биха кийчлучаргара шоай, къаман, района, юрта сий лорадеш хилар.

Допризывника «Назрановский» совхозе къахьегача Цицкиев Тимура аьлар: «Атто ца лехаш вай даьша цIийи хьацари Iохийташ хьадаь тахабара сийрда вахар лоради-га сон дола декхар лоархIаш ва ше. Эскаре ваххалца хьинар кхо ца деш къахьегаргда».

— Тхона вицеенацавц централоии газеташка вийца, эскаре шийн декхар кхоачашдеш кьонах санна вeнка Чемуранев. цу тайпара кIантий кIезига кхийнабац района. Эскаре баха ха гарга кхаьча тха кагирхой хIанз яхь лоаттаеш ба Сийлен мемориала хьалхашка сурт дакхха боккъо янкхара, хIаьта эггара дикагIа тIема - патриотически болх оттабаь школа Р. Аушева цIерагIа вымпел луш белгалйоахаргья, — аьлар ВЛКСМ райкома хьалхарча секретаро М. Тумгиева.

С. МАЙСИГОВ.

СУРТА ТIА: Сийлен мемориала хьалхашка зезаш дохкаш ба вежарий АушевгIар Руслан, Адам, Бахьаудин.

З. БАТЧАЕВА сурташ.

Грозне баххе ХамзоевгIар Шамарзий Султанен Осман ХIазкхрен кхоъ воI: Iадраьхьмех, Юсап, Яхьъя ва Советски Эскаре гIулакх деш.

Юсапи Яхьъяи цхьан дийнахьа бола Даьхе фийла ларае. Цу хана Юсап заочно дешаш вар Грознерча мехкдаьтта институте строительни факультета шоллагIча курсе. ХIаьта, Яхьъя Грознерча цхьоалагIча ниртнии вча заводе балха хиннав, итт класс эккхачул тIехьагIа.

Цхьаькха салте кхувш латт

Уж эскаре белхаш, къаьсттача цIагIа чу а бийна, царце къамаьл дир дас:

— Оашош цIагIа ца лелаваьр цига ма лелаелаш — шоай командирега ладувгIалаш, цо аьннач ног дIа ца боккхаш чакхдалалаш. Оаш цига йоаппхача хама шун да а нана а из ва.

Даь зьеаам дика дIеийцаб къонгаша, цудукха советски салтачун сий лакха лоаттадеш, шоай декхараш дизза кхоачашдеш хьабоагIа уж. Из дийнгу царгара ма кхьхаташ IодийIаьча. Шоай толамех эзду цар кхьхатеш тIа, даьна цок бокхза нахь хул.

«Са гIулакхаш дика да. Во хила йиш а эцар цар, дешалдарий школе а эскар. Цул совгIа, аз дукха хIама Iомадаьд укхаза. ВIалла лылаш тIа ца лаьтта со. хIара кIиранийанаьа цар тIа а этте ерашоа Iай. ХIаьта лылашца леларо ца толамаш во дац йоаке, — дуьц шийн кьахьата тIа Яхьъяс.

Къаьстта а боча хатаеш зеду зIамсага шийн кардача новкьостах. Массаза санна даь, наьна моттгашан вишта ко сагота ва.

ХIаьта Юсапа а дикаца дас шоашта декхар, кьехьега Iомавар.

«Из накъадьнаад хIана, цудукха атта да гIулакх де аз, — йоах цо.

Юсап а Яхьъя а боккхагIбола сержанташ ба. Астраханси областе гIулакх деш ва боккхагIеола сержант — Iадраьхьман. Грознерча УДМС мастер хиннав из эскаре вахаленьа. ХIанз гIишлошъяра батальоне, участке начальник ва. Коммунисте Хемкоева дан ненан цIийдала ца дезаш кхоачашду шийн декхараш.

«Укхаза кхы а лакхьеннай са говзал, институте Iомадаьр чIоагIа накьадаьннад», — эзду цо.

Эскаре гIулакх де бахачул тIехьагIа хьахиннецц кагийча наьха дика оамалаш. Уж цIагIара дIабоалаш шоаца дIобийнай цар, хIаьта царна кхы дукхагараш IотIаккхаттай бIухой вахар довзачул тIехьагIа. Миште кхувш хиннаб-то уж дезале, фу луш хиннад царна?

— ЗIамига волча хана дена цIагIа, кхо-карта шо-шоай декхар довзаш хила веза хIаравар. Дар дейна лелийта мегаргбац кхувшбоагIараш. Уж къахьега Iомабе беза, — дувц дезале дас Шахмарзий Султана. — Ца чIоагIду дегI, хьазулийт сага оамал. Саг къахьегаш вахар, шийн моттиг ца ийса лехар а дукхагIча даьхье къахьегама тIера хиларга хьакима хул. Школе чаккхьаккхама эскаре бахкалца шоай къонгаш балха ца бохийташ болча даьша, ноахоше ва ду ала мегаргда шоай берашта. ХIама аьлча, хьадаш зIама а доацаш лепараьшта дика кIама атта нарагIдаргдац. ХIаьта, къахьегама коллектива кхы тайпара тул цар вахар, тIехьагIа накъадаргдола дукха хIамаш Iомаду. Цул совгIа, эскаре баьача цар гIулакх а дикагIа дергда балха чам байза бале, цудукха къахьегамах лоробе, цунах кийрабехе мегаргбац кхувшбоагIараш.

...Iадраьхьмана, Юсапа, Яхьъяс эскарера ахьйтача сурташка хьожаш тхо дагIаш цIен тIехьаьй кара хьагучанйкхар шиькхо шу даьнна кIаьнн.

— БоккхагIволча вийн — Русланe кIаьнк ва из-м. Осман а цун цIи, — аьлар Султана. Цхьаькха салте а кхувш боагIа.

А. САЛИЕВ.

ПИОНЕРИЙ МУЗЕЙ

Кхуншйоагiача тIехьенна тIема-патриотически кхетам луча дикка моттиг дIалоацаш я, школашка а пионерни цIеношки а хьаяь тIема - сийлен музейш. ХIаьта, цу музейшта лаьрхIа материал гулъераш дешархой шоаш бале, къаьстта дика лер ют цар дегашка даьй дикача патриотически традицеех хьекхабалавo а уж йоваро а. Иштта, дешархоша чIоагIа къахьийгад пионерий Октябрьски районии ЦIагIара тIема сийлен музей хьеш. хIанз а нердача материалашта юв из.

Цу балха дика кулгалдеш а пионерий цIагIа дукхача шерашка болх беш йола Черепанова Валентина Васильевна. Музее бераша чакхдоах тIем тIа хиннача нахацара вIашагIкхетараш.

ХIана, ахкан каникулаш йолча хана, музее хьажа ух берий майдаш тIа, пионерски лагерашки салоIаш дола бераш.

С. ОСМАНОВ.

ХАЛОНАШ ЭШАЕ КИЙЧБУ

ДОСААФ Грозненски автошколе водителе говзал Iомаеш ва со. Аз сай боккхагIболча вежарий Ахьмадеи Мувсайи никъ хьалхьаб аьлча нийса хургда, хIана аьлча, эскаре гIулакх де бахаленьа водитела говзал караерзаль бар уж а.

Водитель - механик яха професси Iомаярах совгIа, боагIIаш бола военно - патриотически кхетам а лу тхона. Масала, Уставо дIадехараш довзийт, хIара дин построенегара дIа а доладий, эскаре гIулакх деш болчар санна чакхдоакх.

Цул совгIа, советски салтечун вахар дизза довзийташ дола кинофильмаш гойт тхона, лекцеш еш.

Цу тайпарча дешаро чIоагIа новкъостаа ду хургволча салтечоа. Из Iомаву дисциплина йолаш хила, дегIа тIа цIена, лостам болаш лела.

ХIанз, цу деррига вийса чам баьккхачул тIехьагIа, сона майрра оалалургда: эггара халагIча моттиге эскаре гIулакх дулургдолаш ва со.

Б. ДАУРБЕКОВ.

* * *

ЗIамига волаш со массала хьогар салтечун формах. Кхы а хьамсарах хеташ дезаделар сона из дувхар боккхагIболча вежараша тIадийхача. Уж хIанз Даьхен декхар дIа а денна, хььнала къахьегаш ба. Цар никъ хьалаца безача хинга эттав со а.

Из мел бехктокхаме а сий долаш а гIулакх да дика кхета а деш, эскаре ваха кийчлуш волча са, водитела говзал караерзае таро хилар, ДОСААФа Грозненски а[illegible] вахарах.

Укхаза кхычахьа мо а доацаш, водитель - механик говзал шерра йоаржаьча программах хьех. Иштта гаьна юрташка деша баьхкача кхувшбоагIарашта патриотически кхетам балара гIулакх дика латт школе.

Иштта тхо долча баьхка хьалар йоазонхой. Цар тхона йовзийтар шоай керда произведенеш.

Уж вIашагIкхетараш накъадоах эскаре гIулакх де водачоа, хIана аьлча, цар чIоагIбу ваьча моттигацара, Даьхенцара безам.

Ш.-Х. МАХМУЕВ.

Эскаре гIулакх деш ба вай мехкахой

ВОIАХ ДОККХАЛ ДУ

ЦIагIа мел бола дезалхой гулбеннабар шоай даьна Деуда гонахьа, цун бе доаллача письмога ладувгIа. Шийн даьга-наьнага, вежарашка-йижарашка ше могаш-маьрша хиларах хоам а беш, шийн армейски вахарах ядора цу тIа Советски Эскаре гIулакх деш волча Хаматханов Руслана, хIаьта массане а доккхал де йиш йолаш а бар цун письмо чулоацам.

— Взвода командира заместитель ва со, тхоай подразделене комсомольски организаце секретарь хержав. КIезига бац са укхаза керда хьахинна новкъостий. Тахан со а Эскаре гIулакх деш ба вай мехка 20 совгIча къаман виналаш. Барт болаш дах тхо, ва Руслан, миччa хана кийча тайпара хила а йиш яц. Гуйрийна цIакхоачаргва со, тIаккха дIахохьоргда айса хьалхагIа деш хинна гIулакх — Грозненски мехкдаьтта институтера дешар.

ДIайха моаршал да шуга, са хьамсардараш, сона цхьана гIулакх деш болча новкъосташкара, кхыча вай гаргарча нахага из дIадалар а дех аз, — ядора цо.

ХаматхановгIар дезал, цар гаргара нах Русланах доккхал де йиш йолаш ба.

НАЬНА ДОГ ХЬЕСТА СОВГIАТ

ВорхI зIамига бер дусаш халача дазарах цамогаш хинна велар Наьсар-Кертера Джандигов ИсмаIалии Iаббас. Цу хана денз хала дукъ тIаэттар цун сесага Махьмада Забрата. Иштта, къона йолча хана денз цIен доал деш а, даар, тIадувхар ца эшийташ бераш хьалкхедеш а хьаснаи из. Iуйрийна сецца балха аральлча сарралца тIера ца йоалаш цига хила езаш бар цун къахьегам. Забрат дукхача хана денз Сунженски нахчен даьттен доакхача завода Наьсар-Кертерча пункта йоккхагIа йола аппаратчица я. Цудукхьа шоаш доккха деце а цIагIа эшачунга хьажа, коа Iуна лоаттаде Iомаделар бераш. Цхьан дешаца аьлча, къахьегам безаш, шоай наьна тIалатта хало йовзаш хьалкхувш дар уж.

Шераш сиха дIаухар, хIаьта доккхагIдола бераш кагий нах а хинна дIаэттар. ЙоI маьре яхай, цул зIамагIа вола Руслан а, юкъера школа йисте а яьккха, хIанз эскаре гIулакх деш ва. Нанас доккхал деш хьахьокх цунгара уха письмош, даькъа командираша бархал лхаш ухийта совгIаташ. Иштта, даькъа командира А. Савельева кIала кулг а яздаь укх тайпара текст йола Сийлен грамота яитай цигара дукха ха йоацаш. Из синий Р. I. Джандигова Коталон 40 шу дузача деношка. «ТIемен политически кийчо еча тIехдика толамаш дахарах, ССР Союза Герзашцарча Низашка шийн гIулакх дисциплина йолаши дакхха гIалат доацаши кхоачашдарах.

Со тешаш ва, Iа дIахоиодача хана а вай Даьхен хьалхашкара патриотически гIулакх тешшамех цIенен чакхдоакхаргдолгах».

Цох йоккха дегагIоале хиинай цар дезала а из вовзаш везаш болчарна а.

ДАЬЙ НАЬКЪАГIА

Дешархошта тIема патриотически а интернациональни а кхетам балара, Коммунистически парте, Советски правительствах цун Герзашца кийчдаьча низнiи сийлен гIулакхаш дIадовзийтара дешаш массе а хена хиннад Грозненски кооперативни техникума партийни, комсомольски, профсоюзни организацей керттерча терками.

Из болх тоабара чIоагIа гIо даьд 1933 шера денз Советски Эскара командирий кадраш кийчъеш хиннача Грозненски тIема - гIашлой училища ветеранашца шефство бувзамаши леладаро.

Грозненски тIема-пехотни училища дукха сийлен оагIонаш дIаязъяьй Даймехка Сийлахь - боккхача тIема исторе тIа. 1939—1945 шерашка цо кийчъаьв 10000 гаргга командир. Царех 24-нена Советски Союзи Турпала сийлен цIи еннай.

1976 шера денз тха техникуме болх беш я Грозненски тIема - гIашлой училища ветераний совет. Цунна кулгалдеш ва хIанз академика Д. М. Миллионщикова цIерагIча Грозненски мехкдаьтта института преподаватель вола цу училища ветеран, Советски Союза Турпал Ш. С. Абрамов. Совета доакъашхой каст-каста хул техникума дешархошца вIашагIкхеташ, царца кхетама болх беш.

БархI шу хьалха тхо долча торжественно хьайиллай ГВПУ (Грозненски тIема-гIашлой училища) музей. Тха техникума меттел, города а кагирхошта идейно-политически, патриотически, интернациональни кхетам балара лоархIаме кхуврч хинна дIааттай из. Дукха нах хул музейга хьажа баьхке, къаьстта кагирхой. Каст-каста укхаза хул вежарашха долча мехкашкари кагирхой делегацеш а.

Музее болх беш я ши группа — цаI экскурсоводийи иоллагIьнр «лахар» цIи йола ветеранаш лохаш ира. Дукха пайдене болх баьб цу группа кооперативни техникума преподавателя Л. В. Вудаловай хьалхленца. Грознера, вай республикера, цул довзовел арахьара 150 совгIа ветеран лехав цо, царца ахкаддаш бувзам леладу.

Музей художественно хозем дикен кийчъеш дукха къахьийгад училища ветерана, Даймехка тIема ветеран а инвалид а волча коммуниста Г. А. Шаталова.

Парте, тIема, къахьегама ветеранаша, Советски Союзен Социалистически Къахьегамен Турпалаша дакъа а лоацаш, торжественно къонахчала урокаш чакхйоах музее. Мехка сийле яьнкхача нахаца вIашагIкхетараш хул.

Дакъа лоацаш хиннарашта дукхача хана дага латтаргдолаш чакхдаьлар укхаза Грозненски тIема - гIашлой училища тIема сийле дIахохьош йолча Азербайджански ССР Лакхехьарча Совета цIерагIча Бакински общевойсковой командни училища курсанташца ГВПУ ветеранаш вIашагIкхеташ хинна Ерригроссийски слет.

Слете дакъа лоацарий дог хоаттадеш яр ГВПУ ветерана, Советски Союза маршала В. Г. Куликова училища ветеранашка а техникума коллективага а моаршал луш яйта телеграмма.

Студенташта идеологически кхетам баларца цхьана кооперативни техникуме дукха болх чаьхбоакх юкъьацарча тIема кийчои программах уж тIема гIулакхашта Iомабеш. Цо новкъостал ду техникума студенташта Советски Эскаре гIулакх дара декхар толаме кхоачашде. Цу гIулакха дика дешари-материальни база вIаштIехьъяьккхай техникуме.

Белгалдаьккхача кхоачам ба цу даькъерча техникума балха опыт оюзэ — 1977-чех 1980-чеи шерашка хиннача РСФСР потребительски кооперацe юкъерча дешаре заведеней тIема кийчои кулгалхой дешарa-методически сборашка дикагIа лаьрхIа массанена могаьлла. Дешархошта тIема-патриотически а интернациональни а кхетам луш беш бола болх дикагIа лаьрхIа цох шоаза листовка - плакат арахийцай г. Грозерча КПСС Ленински райкомо.

Тха техникумера ГВПУ тIема сийлен музей а хиннай РСФСР лакхерча а юкъерча специальни а дешара Министерства Къулбаседа - Кавказски экономически районерча музейшка хьажаре-конкурсе дакъа лоацаш. Цига призовой моттиг яккхарах памятни диплом еннай цунна.

Советски халкъо Даймехка тIем гIа Сийлахь-йоккха Коталон яьккха 40 шу дизарна дувзаденна, укх дешара шера кхы а хьинарегIа лелабу техникуме къолабараш тIема - патриотически а интернациональни а кхетам балара болх. Цу балха дизза дакъа лоац музея совето, техникума администраце, ветераний совето, кIаьд ца луш цхьаш боагIарашта юкъе кхетама болх беш хьабоагIа ГВПУ ветеранаш Ш. С. Абрамов, С. Х. Зебиров, Е. Г. Вышеловский, П. Е. Селицкий, П. М. Попов, К. Е. Судаков, дукха кхыбараш.

Укх шера тайп-тайпарча лостамех дукха болх чакхбоакх техникуме Даймохк лорабеш шоай синош дIаденна патриоташ дегалоацаш. Цар сурташ, орденаш, медалаш, письмош гулду музее.

Дешархой кхо группа хиннай Къулбаседа Кавказе, Грозерча а Бакурча а мехкдаьттан районий кхел къоастаяь тIемаш хиннача Малгобекеи Эльхотовеи экскурсе яха. Техникумера 30 дешара отличник хиннав путевках Москве ваха столице. Ленин хиннача а 1941-ча шера из лораеш тIемаш хиннача а моттигашка хьожаш.

Коталон 40 шу дизара хетадаь дукха художественни альбомаш кийчдаьд техникума дешархоша, тайп-тайпара спортивни яхьаш, конкурсаш чакхъяьхай.

КIезига дац дIахо де лерхIараш а. Сталинградерча тIемашка дакъа лоацаш хиннача Грозненски тIема-гIашлой училище йистельккхача ветеранашта мемориальни iоакъа оттае лаьрхIад Грозне хьалха из училище хиннача моттиге. Ерригроссийски а Къулбаседа-Кавказски а хьажараша - конкурсашка хьинаре дакъа лоацаш хургья техникум, цун музей, ветераний совет.

Б. ЛЕВЕНШТЕЙН,
отставкера гварде подполковник, техникума тIема кулгалхо.

ЦХЬАН МУГlАРЕ А ЛАТТАШ—ЛЕРХlАЧУНГА

1985 ШЕРА ХЬАЛХАРЧА АХ ШЕРА КЪУЛБАСЕДА КАВКАЗА ВЕЖАРАШХА ЙОЛЧА АВТОНОМНИ РЕСПУБЛИКАШТА ЮКЪЕ ХИННАЧА СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ЯХЬА ИТОГАШ ЯЬЙ

Чакхдаьннад хьалхара ах шу. Даьчун итогаше еза ха хьатlаэттий, карагlдийнначун боагlачул тlех мах а ца беш, ца деш дисараш кlезигге а ца гlерташ, лархlа еза тароташ, хьинареча къахьегамца шу чакхдаккхара тlадерзаде деза низаш.

1985 шера хьалхарча ах шера автономни республикай производственни коллективаша экономически социальни дегlаахара даькъе дика толамаш даьхад. КПСС ЦК апрельски (1985 ш.) Пленумо соцамга хьежжа, производствана интенсификаци яра холуш толамаш даьхад халкъа боахама доакъошка.

Отчетни юкъагlа балха массе а участкашка чакхъяьхай къахьегама дисциплина, плановни пачхьалкхени дисциплина дlахо а чlоагlъяра, шоай гlулакха тlехьара организованности бехктоаххами айбара тlаерзаяь йола мероприятеш. Цу дерригех а хьахулаш дар дика да.

КПСС XXVII съезда сийленца накъабахара тlа-тlа шерагlа социалистически яхь яржаш латт заводашка, фабрикашка, гlишлони транспортни организацешка, колхозашкеи совхозашкеи. Шера плани бlарччача цхьайтталагlча патилеткан план хакал хьалха кхоачашъяра, экономика интенсивни дегlаахара наькъа тlа яккхара, чурча таронех бизза лайда ийбара, доагоро-энергетически материальни ресурсаш кхом беш дlаахийтара доккха lдола декхараш тlаийдеш я къахьегама коллективаш. Укх юхейисача хана хlара къахьегама коллективо де дезар да къахьегама тlаерзар, тlехьаюсилта дlадаккхар, балхах хьахинначоа критически мах бар, социально-экономически дегlаахар сихдаран вахаро хьалхашка уттаду декхараш кхоачашдара и тlадерзадаь дола шоай низаш хаддаза совдахар.

ПРОМЫШЛЕННОСТЬ

Ерригача автономни республикай индустре болхлоца тlехкхоачашъяьй продукця маьхала яккхареи дукхагlйола изделеш арахецареи ах шера план. Мехкага планал совгlа дlакхаьчай итташ миллионаш сомий маьха продукця. Автономни республикай промышленноста керттерча доакъой — мехкдаьтта, газови, энергетически, металлургически, машинашъяра доакъой болхлой сийленца лоархlабаьб ах шера программах. Нохч-Гlалгlайчен мехкдаьттахоша планал совгlа даьккхад 32 эзар тонн мехкдаьттеи 27 миллион кубически метр гази.

Ерригача автономни республикай индустре болхлоша планал совгlа яьккха электроэнерги, металл, машинаш, оборудовани, халкъа эша товараш а кlезига дац.

Лакха эффективность хулийташ, боагlача боарамагlа болх беш, планашк тlаийца декхараш тlехкхоачашдеш йола хьалха латта коллективаш кlезига яц автономни республикашка. Вай республике цхьатта йолча коллективех я «Промавтоматика» НПО опытни завода, «Оргтехника» производственни объединене, «Автоспецоборудование» яхача опытно - экспериментальни завода, «Союзавтоматстром» ВНПО опытно - экспериментальни завода, СССР 50 шу дизара цlерагlча Грозненски химически завода, иха дукхачар коллективаш.

Ни продукци арахийцай къахьегама овсарле лакхъяра чотагlа.

Автономни республикай промышленносте дlахо а юкъенхихьад lилманой техникаи карагlдийнараш, технически прогресс яра тlадерзадаь балхаш чакхдаьхад. Масала, 1985 шера хьалхарча ах шера Нохч-Гlалгlай АССР предприятешка технически прогресс яра юкъейоалаьй 211 мероприяти, царех пхиъ программни управлени йола автоматически манипулятор, пхиъ числовой программни управлени йола аьшк теда станок. Цу лоархlамеча лостамагlа кlезига балхаш дац лоалахарча автономни республикай предприятешка. Цхьабакъда, ца дуаши теркал ца деши дита йиш йолаш дац, дуккхача производственни коллективай балха тlа кхоачамбоалараш ца деш дисараш хилар. Цхьайолча предприятешка производственни мощностех бизза пайда ийбац. Дуккхача предприятешка кхоачашъяьац продукци маьхали яккхара, къахьегама овсарле лакхъяри, прогрессивни технологи билла юкъейоалаяра план. Цхьайолча моттигашка лерттlа пайда ийбац машинех, оборудованех, моттигаш нийслу материальни ресурсаш зехье йоаш, доагори электроэнерги кхом да беш дlаухийташ.

Договорех поставкаш яра ах шера план кхоачашъяьйи автономни республикай дуккхача предприятешка. Производства ерригача участкашка сихагlа до деза тlадиса декхар тlера дlадоаккхилга, производства темпаш дикка сихъе еза. Дуаццилга а довзаш хьалхашка латта декхар чоалхане да. Хlаьта резерваш а кlезига яц, Шерен бlарччача цхьайтталагlча патилеткан планаш толаме кхоачаш а еш, КПСС XXVII съезда сийленца накъабахарал лоархlамегlа декхар дац хlара производственни коллективашта.

Къулбаседа - Хlирий, Дагестански, Черсий-Балкхарой АССР дуккхача хьалхалаттеча коллективашца овсарле къа а хьегаш, дlахо а лакхйир производствах эффективность. Цу республикай индустри бlарчча хьайийцача, тlехкхоачашъяьй къахьегама овсарле лакхъяра план. Хlаьта хlара болхлочоа дlалаьрхlеча 1985 шера хьалхарча ах шера из лакхъеннай 5 процент совгlа.

Хlаьта Черсий-Балкхарой АССР индустре болхлоша тlа ца кхоьтта промышлен...

1985 ШЕРА ХЬАЛХАРЧА АХ ШЕРА ПЛАН ПРОМЫШЛЕННОСТО КХОАЧАШЪЯР

проценташца

	Нохч-Гlалгlай АССР	Къулбаседа Хlирий АССР	Черсий Балкхарой АССР	Дагестански АССР
Продукци маьхала яккхара план кхоачашъяр	100,1	101,8	102,2	103,0
Промышленни предприятеш	146	148	131	196
Царех продукци маьхала яккхара план кхоачаш ца яьраш	16	6	10	19

ЮРТА БОАХАМ

Автономни республикай юрта боахама болхлоша дика вlаштlехьа даьккха чакхдаьккхар юртбоахама культураш дlаер, ялат хьувкъадара лард елар. Хlаьз колхозийи совхозийи кхашкара чуэцаш и юртбоахама культураш, массайахьа а соахкарчул лакхагlа ба хьувкъам, агропрома болхлой дог тийша ба доагlачул дукхагlа ялат а доккхаш, пачхьалкхен планаш толаме кхоачашъергхиларах. Тlагlертта нъовсан а лоаттабеш хьинаре къахьег доакъар кийчдераша а, хьалхарча шераша хиннача дукхагlа вlаштlехьдаьккхад доакъар кийчдар, дукхагlа кийчъяьй йол, сенаж, кхыдола доакъар.

Дика толамаш даьхад хьайбай боахам дегlаккхувлача а. Доахан дика lенгара даьхад, колхозийи совхозийи фермашка дегlаденад хьайбай продукташ йоахилга. Къулбаседа - Хlирий АССР боахамашка дулх 10 процент дукхагlа даьккхад, шура — 6 процент. Доахан, коа тlара оалхазараш, шура, фуаш пачхьалкхенга доахкара ах шера план дикка тlехкхоачашъяьй автономни республикай боахамаша. Соахка укх хана хиннарел дукхагlа декхад доахан, коатlара оалхазараш, шура.

Юрта боахама къахьегамхошта хьалхашка латт бехктоххаме декхараш: хьал мел нхедаь ялат ший хаинахьеи ца дойташи чуэцар, массе а тайпара юртбоахама продукташ йоахийра планаш толаме кхоачашъяр, хьатlадоагlача lаьна кхоачамболлаш доакъар кийчдер.

Автономни республикашка индустриальни технологех юртбоахама культураш дукхагlа хьалхсею, хlинзарча хано дlа ма леххареи лакха овсарле йолчен машинашца тlа-тlа дукхагlа lалашдеш да боахамаш, къахьегам бригадни формагlа вlаштlехьбоахилга тlа-тlа шерагlа юкъекхувлаш латт, цо лакхъю производства эффективность.

Автономни республикай юрта боахама болхлоша шоай низаш тlадерзадаьд дика вlаштlехьдаьккхан толамеа юртбоахама шу чакх а доаккхаш, КПСС XXVII съезда сийленца накъабахара.

1985 ШЕРА ХЬАЛХАРЧА АХ ШЕРА КОЛХОЗАШКЕИ СОВХОЗАШКЕИ ХЬАЙБАЙ ПРОДУКЦИ ЯККХАР

проценташца

	Нохч-Гlалгlай АССР	Къулбаседа Хlирий АССР	Черсий Балкхарой АССР	Дагестански АССР
Соахка укх хана хиннарчуща нийсдича даьккха дулх	109	110	105	104
Соахка укх ханаца нийсйича ерригаа яьккха шура	103	106	104	106
Хlара кхоабача lаттагlа яьккха шура	1143	1265	1231	953
Соахка укх ханаца нийсдича даь котамий фуаш	91	99,8	103	116

1985 ШЕРА ХЬАЛХАРЧА АХ ШЕРА ХЬАЙБАЙ ПРОДУКТАШ КИИЧЪЯРА ПЛАН КХОАЧАШЪЯР

проценташца

	Нохч-Гlалгlай АССР	Къулбаседа Хlирий АССР	Черсий Балкхарой АССР	Дагестански АССР
Доахани коа тlера оалхазараш	122	100	110	109
Шура	104	103	105	108
Фуаш	114	102	102	112
Хьайбай продукци кийчъяра боарам 1984 шера цу юкъа хинначуща нийсбича				
Доахани коа тlера оалхазараш	103	107	104	106
Шура	102	108	104	108
Фуаш	100,4	97	102	102

КАПИТАЛЬНИ ГlИШЛОШ ХЬАЛЪЯР

Капитальни гlишлош хьалъеча, 1985 шера хьалхарча ах шера хоадамболлаш доладе толамаш даьхад. Керттерча хьонхамий ах шера программа толаме кхоачашъяьй дуккхача подрядни организацешка. Ерригача автономни республикашка дlаахийта капитальни вложенеш дукхагlа я 1984 шера хьалхарча ах шера дlаахийтарел.

Шоай низаца подрядни балхаш дара ах шера план тlехкхоачашъяьй Нохч-Гlалгlай, Къулбаседа-Хlирий, Черсий - Балкхарой АССР гlишлон организацешка.

1985 шера хьалхарча ах шера къаьстта чlоагlа йоахаьй социально-культурни гlулакхашта йола объекташ, наха чубаха цlенош, школаш, больницаш, деша даха хи йоацача берий учреждене хьалъяра. Наха чубаха цlенош хьалдара 1985 шера хьалхарча ах шера план дика тlехкхоачашъяьй Нохч-Гlалгlай, Къулбаседа - Хlирий, Дагестански АССР-е гlишлон организацешка балхаш даьд къахьегама дисциплина чlоагlъяра тlехьа. Гlишлош хьалъеча моттигашкара болх дикагlа вlаштlехьбаьккхара. Цо таро хилийтар дуккхача кхыча хьонхамех а ах шера программа толаме кхоачашъе.

1985 шера дlабахача пхе бетта Нохч-Гlалгlай, Къулбаседа - Хlирий, Черсий-Балкхарой АССР-е гlишлош хьалъечаро къахьегама овсарле лакхъеннай.

Цхьабакъда, гlишлош хьалъеча хlаца а кхоачамбоацараш да. Бизза пайда ийбац хьахьежаеча капитальни вложенеех, кlезига яц балха дикала даькъе ю претензеш. Оттаьча хана объекташ дlателац.

Гlишлонхошта хьалхашка латт доккхий декхараш — хьалхарча даькъе — дlадахка деза цхьайолча участкай балха тlа тlехьадисар, бизза пайда ийбе беза хьахьежаеча капитальни вложенеех, ерригга объекташ йиллача хане дика хьалъяьй дlаяла еза эксплуатаце — из хургда КПСС XXVII съезда накъабохача гlишлонхоша юкъехьош дола даькъа.

ТОРГОВЛИ

Автономни республикай торгующи организацешка балхаш даьд торговли дlахо дегlа а кхувлаш тоаяра. 1984 шера хьалхарча ах шера розничии товарооборота боарам дегlабенаб. Городашка а юрташка а бахача наха дукхагlа ийдеш да промышленни кхачани товараш. Вlаши нийсдеча маьхашка дилача Нохч-Гlалгlай АССР-е розничии товарооборота боарам соахка укх хана хиначул 3 процент лакхбеннаб.

Цхьабакъда, торгующи организацей балха тlа хlанз а тlехьа кlезига дац кхоачамбоацараш. Пачхалкхен кооперативни а розничии а товарооборота ах шера план ерригга автономни республикашка кхоачаш ца ел йисай.

Товарооборота юкъе кхоачамболлаш увзаш децентрализовании хьисапе яйар, бахача наха гlулакх дара культура хlана а тlехьа хила езача боарама яц, шоай ханнехьа эксплуатаце дlателаш тикаш, столовеш, кхыйола торгующи предприятеш.

Автономни республикашкарча торгующи организацешка балхаш деш да чхьагlара - къарикъ, кхыдола спирта малараш доахаре гlулакх нийсдара тlехьа. 1985 шера июнь бетта 1984 шера июнь бетта дехначул кlезигагlа дехкад сомий - комсий, кхыдола чаьагlар, китта къаракъ.

1985 ШЕРА ХЬАЛХАРЧА АХ ШЕРА КАПИТАЛЬНИ ГlИШЛОШ ХЬАЛЪЯРА ПЛАН КХОАЧАШЪЯР

проценташца

	Нохч-Гlалгlай АССР	Къулбаседа Хlирий АССР	Черсий Балкхарой АССР	Дагестански АССР
Дlадахача шера укх хана хинначуща нийсбича капитальни вложенеш бар	100,5	[illegible]	113	102
Шоай низаца подрядни балхаш дара план кхоачашъяр	104	100,9	101	99
Наха чубаха цlенош дlадалара план кхоачашъяр	105	137,8	96	102
1985 шера пхе бетта къахьегама овсарле лакхъяра план кхоачашъяр	96	96,8	99,6	99
Къахьегама овсарле 1984 шера пхе бетта хинначуща нийсбича	100,2	102,1	109	99

1985 ШЕРА ХЬАЛХАРЧА АХ ШЕРА ТОВАРООБОРОТА ПЛАН КХОАЧАШЪЯР

проценташца

	Нохч-Гlалгlай АССР	Къулбаседа Хlирий АССР	Черсий Балкхарой АССР	Дагестански АССР
Пачхалкхени кооперативни торговле розничии товарооборота план кхоачашъяр — ерригга а цу даькъе:	96	97,3	97	99,7
Розничии товарооборот	96	97,4	96	99,7
Юкъарча кхача товарооборот	99,2	96,4	98	99,9

БЫТА СЛУЖБА

Бахача наха бытовой гlулакхаш деча дикка дукха хувцамаш хулаш латт, бытовой гlулакхаш дара сеть дегlаухаш я, бахача наха гlулакх дара боарам лакхлуш латт.

1985 шера хьалхарча ах шера бытовой гlулакхаш дара юкъарча боарама план толаме кхоачашъяьй Нохч-Гlалгlай, Къулбаседа - Хlирий, Дагестански АССР бытовой гlулакхаш деча болхлоша, хlаьта цу автономни республикашка дlадахача шера цу юкъа даьрел дикка дукхагlа а даьд.

Из митта дале а, дуккхача городашка, къаьстта юрташка хьалхашка оттадаьча декхараша дlадехараш кхоачацдац бахача наха бытовой гlулакхаш дара даькъе. Кlезига бытовой гlулакхаш ду нах бахача дуккхача пункташка, заказаш кхоачашдара ханаш телхаю. Юрташка наха бытовой гlулакхаш деча предприятей сеть хlанз а тlехьа осала я.

Бытовой гlулакхаш деш йола дуккха предприятеш хlанз а lалашъяьлаза я квалифицировании болхлоща. Юрташка наха гlулакх деча геттара кlезига ба уж.

Быта служба болхлой декхар да уж а кхыдола а кхоачамбоацараш дlадахар. 1985 шерен бlарччача цхьайтталагlча патилетки планаши тlаийца декхарашши толаме кхоачашдар.

1985 ШЕРА ХЬАЛХАРЧА АХ ШЕРА БАХАЧА НАХА БЫТОВОЙ ГlУЛАКХАШ ДАРА ПЛАН КХОАЧАШЪЯР

проценташца

	Нохч-Гlалгlай АССР	Къулбаседа Хlирий АССР	Черсий Балкхарой АССР	Дагестански АССР
Бытовой гlулакхаш дара юкъарча боарама план кхоачашъяр — ерригга а	100,0	101,2	96	101
Соахка укх ханаца нийсбича — ерригга а цу даькъе:	105	104,3	99,9	109
Юрташка	101	104,9	94	109

«КПСС XXVII съезда—хьинареча къахьегама 27 декада!» яхача девизагlа болх беш я СССР 50 шу дизара цlерагlча Грозненски химически завода барт бола коллектив.

Цунна юкъе дикача хьокхамашца массаза а белгала я номер 1-101 йолча цехера аппаратчик, комсомолка Обрядина Наталья. Ши-кхо шу мара дац цо цехе болх бу. Бакъда, хlанзле ерригга технологически процессаш дика караерзаьй.

Обрядинай къахьегам белгалбоаккхаш тийна маьхера совгlаташ, ахчан премеш дукха я.

СУРТА ТlА: Н. Обрядина.

С. ХУГАЕВА сурт.

СОАХКА УКХ ХАНА ХИННАРАШЦА НИЙСДИЧА БЫТОВОЙ ГlУЛАКХАШ ДАРА ПЛАН КХОАЧАШЪЯР

(проценташ)

АТЕЛЬЕ
99,9 КБАССР
104,3 СОАССР
105 ЧИАССР
109 ДАССР

ШОАЙ НИЗАЦЦА ПОДРЯДНИ БАЛХАШ ДАРА ПЛАН КХОАЧАШЪЯР

(проценташ)

99 ДАССР
100,9 СОАССР
101 КБАССР
104 ЧИАССР

ПРОМЫШЛЕННОСТЕ ПРОДУКЦИ МАЬХАЛЪЯККХАРА ПЛАН КХОАЧАШЪЯР

(проценташ)

100,1 ЧИАССР
101,8 СОАССР
102,2 КБАССР
103 ДАССР

ДУЛХ КИИЧДАРА ПЛАН КХОАЧАШЪЯР

(проценташ)

103 СОАССР
109 ДАССР
110 КБАССР
122 ЧИАССР

ШУРА КИИЧЪЯРА ПЛАН КХОАЧАШЪЯР

(проценташ)

103 СОАССР
104 ЧИАССР
105 КБАССР
106 ДАССР

ФУАШ КИИЧДАРА ПЛАН КХОАЧАШЪЯР

(проценташ)

102 КБАССР
102 СОАССР
112 ДАССР
114 ЧИАССР

МАЛАРА ДУХЬАЛА — ЛИРА КЪОВСАМ!

МИШТА САЛОI IA, ГОРОД?

Бутт сенгIа ха яьнай «ТIехдаьккха малар мелари алкоголизми дIадаккхара ве деварий тIаькъехьа» бола КПСС ЦК сецам тIанийна. Корта бохабу малараш цедар, юкъера дIадаккхар боккха политически доархIам болча социальни декхаре хьалар. юкъера дIадаккхар боккха политически доархIам болча социальни декхаре лар. юкъера дIадаккхар боккха политически доархIам болча социальни декхаре хьалар, парте Центральни Комитето хаьнъа депутатий Советий исполкомашкара, партийни, профсоюзни, комсомольски организацешкара, боахами а предприятей а кулгалхошкара хьайнйхад антиалкогольни къовсам тIагIертта чIоагIбараи цун эффективность лакхъяр ан тIадерзадьча массе оагIора нийсача организацеи, административно - правовой, кхетам балара гIулакхий комплекс оттаде чакхьяккхара.

Из бехктовхама декхар кховчаддеча хьинаре дакъа лаца дезаш я культпросветучрежденеш, общественни кхачан предприятеш, спортивни организацеш, и. кх. дI. ХIанз, республике а Грозне а корта бохабу малараш дехкилга яьхха санна кIахIанз, ... кхъьетаикхой салоIилга а царна гIулакх деала а кердача тайпара, цар безам тIагIортболаш вIаштIехьдаккха деза цар, нах мукъаболча деношка къахетта а доцийхаш.

Шоаттен кIиранк деношка салаIа а сакъерда а арабоал городе бах нах. Уж болх паркашка, культура двореца, стадионашка, кафе, ресторанашка, кхача моттигашка. Цига мишта тIаэц уж? Цуьга хьажар хилар тха корреспондентий. Лезахьа оаха кепатох цох йола материалаш.

Кхоане ехка йиш яц

ДIАДОЛАЛУРГДА вай С. М. Кирова цIерагIча паркера. Массехк саг вагIа шахматий клубе шашкехи шахматехи ловзаш, кIаьта аттракционаш цхьаьраш болх беш яц.

Дийнахьа кIезига беле а, сарахьа нах хила тарлу парке, аьнна хеталу. Бакъда, сарахьа а кхы дукхагIа бац уж. КIиракдийнахьа, кхыйолча мероприятешца цхьана, парке хила дезаш дар духовой оркестра концерт. Заболотне цIерагIча типографе къахьегама ветеранаш выступленеш, дуне тIарча хьалах йола лекци, вокально - инструментальни ансамбла концерт. Цу дерригне метта..., ансамбло массехк йиш лекхар.

ХIана нийсденнад из иштта? Цу хаттара жоп луш, парка художественни кулгалхочо А. Карапетьянца йоах:

— Типографе цаI мара ветеран вац, из а хьавоьлаве вIаштIехьдаьннадац, духовой оркестра доакъашхой а раьза хилаьзар хьабахьа, цудухьа ер концерт дIадахьа лаьрхIадар оаха.

Концертага ладувгIаш - м иттех саг мара вацар, из чакхдалале царех а ахаш дIабахар...

СалоIача деношка горожаний самукъадаккхыра халхара майда, буфет ма йий парке болх беш. сел гIалдайнв хургдац укхазара хьал-м, уйла ю оаха. Бакъда, царна тIакхаьчача мара боккъонца гIалдайнилга кхета в дац.

Йокхха тоа кхайттеча санна, миI-миIнига нувхий хоаш латташ я халхара майда. Буфете долх, амма са тедеш хIама дац укхаза а. Цун болхлой мара кхы цхьаккха саг вац хьагуш. Тоъал ха ьаккхар оаха цига, саг гучавоалий хьежаш.

Буфета заведующа Якъяева Зинас йоах:

— Корта бохабу малараш оаха дохнача хана шортта адам латтар тхо долча, ерригача парке а дукха хулар нах, кIаьта хIова магтазьа мара саг вагIац.

Бакъда, гучох, парка а из буфет чуйоагIача № 7 йолча кафе а кулгалхой сел сагота а бац цига уж ехабац, наьха самукъадаьннадац, аьнна. Баларе, гIулакхаш кхыча бесса хургдар. Корта бохабеча малараштa меттел тайп - тайпара напиткаш, контейлаш, кхыдола чам бола даараш хургдар буфете, хIаьта хIанз цига хьаэца кхыметтел фильтр йола сигареташ а яц.

Парке а дукха хIама де йиш я наха салоIам бара. Хоза кийчъяь халхара майда, локхаш музыка, халкъа ловзараш, наьха безам тIагIоргбола кхыдола хIамаш дере, салаIа а сакъерда а адамаш ухаргдар цига.

Кхы дикагIа дац гIулакхаш № 3 йолча кафе «Горянка» аьача филиале а «Южный» яхача кафе а. Цхьаннена а яьйле яц, тIехдаьккха малар меларашца, алкоголизмаца къовсам лоттабара хьанъехьара КПСС ЦК сецам тIаэцалехьа, корта бохабеча маларех беттадуш дукхха а нах хиннилга. Цу хана атта дар ойцепита болхлошта. Цар корта лаза ца безаш а, хIаман уйла е ца езаш а дIадодар гIулакх. ТIаккха цIаьхха малар юкъера дIадаьккхача, тхъамаш дIадаьха салхазарйш сайна бисаб уж.

Кафешка чам болаш даараш, сокаш, алкоголь йоаца кхыдола малараш, музыка, хоза кийчъяь залаш яларе, шоай мукъача деношка салаIа нах укхаза ухаргбац кхилга бацьдаш.

КIезига гIойленагIа латт из гIулакх «Кавказ» яхача ресторане. Корта бохабу малараш ца дохийташ социадича, цун болхлоша цу сахьате хьайийллар ахканара кафе. Техача чаьтараштa кIал шортта нах хул мороженни юаш, тайп-тайпара фирменни малараш мелаш, хIаьта ресторене чайни а кофейна а истолаш да. хIара дийна йолаш я комплексни меню. Хьалха ца хиина чебурекаш, беляшаш хьаю. Бакъда, укхаза а дукха да де дезаш.

Теха чаьтараш арахькъе латт, тIех мел воалар цига IозайшабагIоачарна бага хьемош санна хеталу. «Ахкана кафе», аьнна цIи тилла хилча, из моттиг кIезиг-дукха чулостаь хила езар.

Болх тоабе беза

ШОАТТА дийнахьа дала кьел тIехьагIа кхаьчар тхо красномолотовций культура цIагIа. Къайло яр цII. ХIама техача из хьайиллар, наберах аказа цхьан къонахчо.

— Хьо малав, культболхлой бий шун укхаза? — аьлча шийга даьча хаттаро, жоп луш, цо аьлар:

— Со сесага меттел хи де венав. Iа буаца болхлоех укхаза саг вац.

Завода болхлой санна шоаттен кIиранк деношка салоIаш бар культболхлой а. Наьха санъердалургдолаш хIама дацар завода парке а.

Гуш да завода администраце, партийни, профсоюзни, комсомольски организацешна шоай тIахьожам боацаш культура кхувр битанга.

Бакъхургдац культболхлоша вIалла болх бац аьлча а. Масала, завода болхлой бахача массехк урамаш цIейш хиннад, «КПСС XXVII съезда — хьинарча къахьегама 27 денаденi» яхача денолагIа къахьегаш нотьаьнача йиъланIча цеха болхлошта деталь сайре хиннай. «Малартара зуламига цхьа гIа мара бац», «Вай вахара новкъарле ю цо», «Кхалсаги алкоголи» яха а кхыйола а беседаш яьй. Правопорядок лоравеча органий болхлошца вIашагIкхетараш а хиннад. Бакъда, из болх беш-буташ а боацаш, цхьа лостам болаш хила беза.

В. И. Ленина культура Двореце а салоIача деношка деш хIама дацар, кино а вай городе гастролашка долча Волгоградски музыкальни театра спектакль а дар ца аьлча. Двореца дукхагIа бола болхлой отпуске бар. Драматически коллектива массехк саг вар репетицеш еш. Шоатта а кIиран а деношка концерташ луш хургья аьна «ВIашагIкхетар» яха дискотека а болх беш яцар. Цу тайпара хьал дар республике еггара дикагIа лоархIача Двореце...

Даьр фуд?

ГРОЗНЕРЧА «Динамо» яхача стадиона тIа чуводача теркам тIаозаш я дохкача алапашца яазьа хьалтIеха йоалла объявлеши. Шийн лоIамагIа йолча «Динамо» спортивни обществос секцешка дIаязбала хьех город Грозне баха нах. «Клубни учреждённехи спортивни сооруженеехи пайда эцар тоадаре де деварех» бола КПСС ЦК сецам арабаьннача тIехьагIа обществос цхьацца хIама даьд тайп-тайпара ханаш йола нах физкультуран спортох ма хулда дукхагIа юкъеоза гIертаиш. Цу хьакъехьа са къамаьл хилар общества председателан заместителаца В. Г. Млотковскеца.

— Цу гIулакха лаьрхIа спортивни мероприятеш секце нах хьайибарех плам оттаьй оаха. Хьалха тренеро сенпе хьайидора дIахойодача хинга толамаш доахаргдола спортсменаш, хурсбаш утт кIезаигIа шераш дальна бераш. Цудухьа 30—30 шу даьннараш шоашта дезаденнача спорта тайпах йолча секце дIаязбала таро йоацаш бусар. Цу тайпара хIама кхы хургдац, шийна езача секце дIаязвала бокъо ду сага ха цу къовсаш. «Уналцiено» яхача, уйрий группашка яха безам мел бар хьа а эцаш, вIашагIъехаш я уж а.

Цхьаьнха цхьа дина хIама а даьд «Динамо» обществос Грознерча Ленински района физкультуранеи спортан йолча районни комитетаца цхьана. ДукхагIйолча предприятей спискаш а оттаь, цар кулгалхошка каьхаташ дIадахьийтад: «Спортивни мероприятеш чакхъяхара стадион мукъа ют шоана, хIаьта оаших де лархIачох тхога хоаи бе», — аьнна декхар а деш. Уж тайпа каьхаташ дахьийтад швейно - производственни объединене, «Красный молот» заводе, молкомбинате, ПАП-1, главпочте, винонояьчни комбинате, еррагаш а йиттта предприятий организаци.

ХIанз «Динамо» стадионе болх беш я «Уналцiено» яха цхи группа. ХIаранена юкъе ткъо-ткъо саг ва. Царех цаI алхха «СевКавНИПИнефть» института болхлоех латташ я, вокх шоай уналцiено тоае беннй бераш дIаязбала йиш йолаш я. Занятеш чакхйоахаш а могашалга бIарглехкаш а я вор О. И. Будаова. Алхха физкультуреи спорти еоараш яха IаI цу группашка, цига ух цхьацца дойча лаьррашта кхрбене йола физкультура ераш а.

«Динамо» обществе я езача атлетика, волейбол, топ кхувсара, кIалтохарех литара, акробатика йола а кхы тайпа а секцеш.

Адар дезарий клубаш вIашагIъехнай. Царна кулгалдеш ва физкультуранеи спортан йолча Ленински районни комитета председатель В. Дмитриченко, — душ В. Млотковске. — Тхоай перспективни планаш тIа тоае а хьалхе а еза спортивни гIишлош белгалъяьхай оаха. Из болх чакхбаьккхача кхы дукхагIа нах физкультура а спорта а юкъеоза таро хургья.

Масала, тоае лерхI тар, городех ловзара майдаш хьае, боаса эал ергаьнкха тоае лерхI.

Спортивни гIишлошка хIанз а бизача боарене болх байташ, царех эца безача тайпара пайда эцац. Наха салоIача шоатта дийнахьа вар со цига. Стадионе адам дацар, яьсса яр волейбольни площадкаш, тире цаI мара саг вацар, цхьайола секцеш, занятеш чакхъьяннай яхаш, болх беш яцар.

— Оаха буэзаш лоаттабу кхувшбоагIараш гIулакхаш та болча инспектораша, болх бу моттагашкарча спортивни майдаш, — душ общества председателан заместитела. Цхьабакъда, уж тайпа шоаш болх бу майдаш могахьа л хоин вацар на.

— СалоIача деношка Iуйрийна, сарахьа укхаза болхбе хул нах — тIатох цо юха а.

Вай буизараш шоашта ада, бургала ловза вена шиь-кхо саг вац. Вай дуацар да, спорта физкультуреи массови характер йолаш хила еза ахилга. Цу лостамагIа обществос болх вIалла беш бац ала йиш яц, бакъда, из хIанз а кхоачам боллаш бац.

> **Гуш ма хиллара, корта бохабу малараш дехкилга кIезагдича деза культура учреждений, общественни кхачан предприятей, спортивни организацей балха юкъе хувцадена хийра хIама дац вай городе. Мукъача деношка наьха самукъадаккхара дукха сагота беш вар кулгалхой. Паркашка безаме яц. Культура двореца хьалхагIа а санна, нагирхой дукха йоакхо еш яц. Стадионий болхлой нах шоаш хьаахарга хьежаш багIа, предприятешка наьхатий яздарех кхачан а бац. ХIаьта кафешка, ресторанашка къаракъов тхьагIарон деш хиннача «гIулакха» когаметта фу дича бакъахьа да ца хоаш бисаб.**
>
> **Бакъда, цу тайпара хьал дIахо ла йиш йолаш дац. Ха дIа ца а йоахийташ, къамегамхоша, нагирхоша дикагIча тайпара салоIилга вIаштIехьдаккхара, царна культурни гIулакх дара оершатIбоала беза культура министерства, общественни кхачан управлене, республиканска спортсовета кулгалхой, комсомольски организацеш. Къаракъа хаьаш цхы юххалахой, дIаьалахой. Из кхетаде деза цар, долче, цуьга хьежна шоай болх кердача тайпара лелабе а беза, нах духовно бIаьхий а физически уналцiено а хурги болаш.**

Х. АУШЕВА. Б. АБАДИЕВ. С. АРЧАКОВ.

ГРОЗНЫЙ ТАХАН. Г. РУБАНА дилла сурт.

Футбол

«ТЕРЕКА» КОТАЛО

ХIанзалца дог делаш дадар грознерчий «Терека» ловзар. Цхьабакъда, тIехьарча массехк къовсаме грознерчаша шоай хьал тоаде гIерташ хIама дьлга гуш да. Вешта аьлча, команда кердача кокхагIйолча тренера, РСФСР заслуженни тренера Ю. М. Дьяченкос яханох, хIара атама чакхьлла еза наIарашка кийса бургац тохаш. Из декхар алхха форвардашта хьалхашка дьтта ца Iеш, полузащитникашта а каст-каста атака хьаллаца езача защитникашта а хьалхашка лотт.

Самардйинахьа «Терекоь» Грозне тIаийцар Майкопера бахкна хьаьший — «Дружба» яхача команда футболисташ. ХIаьта грозненцаш во а ловзанзар. Цул хьалха а «Ураланаща», «Атоммашаща» ловзаш а кердача тайпара, тIах аьнна ловза гIийртаб «Терека» футболисташ.

Турнирни таблица шелагIча мугIар тIа яр «Дружба», хIаьта «Терек» шийттлагIча моттиге латтар. Цхьабакъда, царна юкъерча къовсамга хьежача таблица тIара яр санна цу коллективашта йоакха юкъ я цхьанне а аргдадар. «Терекъ» дукха дикагIа ловзарал совгIа, аьхха котало яьххе аьнна лаьрхIа а яр. Цу гIулакха эшар дена юкъе а даьлар: сиха, тIехьаре а наIарашка бургац тохарца чакхйоала атака. Цу тайпарча атамаца юкъера а йолайир хьаьший оборона.

Къамстта а грознецашта аьтту болаш, толам бахьаш хилар шолхагIа тайп: шорта, корзагIа а из боалаш, шоашта хьалхашка латта декхар кхоачашдеш бар уж. Хьанахьа отана хьаллоацаш вар защитник Белоножкин Юрий. ХIаьта шийга хьаенна бургац йоа ца еш, хьаьший наIарашка шийса чутоха вIаштIехьа а доал цун цкъа. Цул тIехьагIа, дукха ха ялале «Дружба» вратара хьалоацалаш кхача защитнико — Идигов Руслана кертаца чутеха бургаш. КхоалагIа бургац хьаьшашта чутехар вар полузащитник О. Гладкий, цо а кертаца техар. Иштта, счет 3:0 йолаш чакхдьлар «Терека» аргIанара ловзар.

3 августе грозненцаш ловзарба Новороссийскерча «Цементаща», из хьалхарча гон тIехкъара ловзар да.

Д. ТУРГУНОВ.

№ 4 йолча Грозненски юкъерча профессионально-техническа училище 1985—1986 дешара шера дешархой деша дIачуяздалга дIахойт.

Укх профессеех:

Мехкадьттен газа йоаккхача скважинашта эксплуатационни разведочни бурув тохача бурильщика гIонча, 2-гIча разряда электросварщика болх бе а хоргдолаш.

Дешара ха — 1—3 шу.

Буровой гIулакх деш йола электромонтер.

Дешара ха — 3 шу.

Электрогазосварщик.

Дешара ха — 3 шу.

Слесарь-авторемонтник.

Дешара ха — 1—3 шу.

Химически анализа лаборант (мехкарий).

Дешара ха — 3 шу.

Топограф-геодезист.

Дешара ха — 3 шу.

Мехкадьтта даккхара оператор.

Дешара ха — 3 шу.

Училище деша дIаэц 8—10 класс чакхъяьккха кагий нахи мехкарийи, эскарера цIабаьхка бIухой.

Училище кийчъю «Грознефть» объединенена кадраш. Деша багIача хана дешархой IалашдIу мах боацаш обмундированеца, кхачаца, учебникашца, общежитеца. Производственни практика йолча хана дешархошта шоай специальностагIа довгIача юкъарча алапех 50 процент ахча кара дIател. Училище деша вагIаш яьнна ха къахьегама стажаца дIалоархI. Дешар хьехаш ба юкъера - технически лакхерен образовани йола мастераш.

Училища кхо курс чакхъяьккха а фистебовлаш дIадуш йола экзаменаш толаме дIаенна а болча кагирхошта юкъера образовани лакхарах лолен профессегIа квалификаци еца долен диплом дIалу.

Училище чакхъяьккхараш специальностагIа болх бе хьожабу город Грозне. Деша отта безам болчо училище хьачулу директора цIерагIа ер документаш: заявлени, шийша хилара тешал, вахача моттигера справка, ваь ха тIайопа тешал е паспорт, 6 фотокарточка 3x4 размер йолаш. Документаш хьачуйиду хIара дейна 8 сахьат яьлча дейз 16 сахьат даллалца.

Занятеш дIайолалу 1985 шера 1 сентябре.

Хьамсара доттагIий! Тха училище деша дувла!

Из чакхъяьккхачула тIехьагIа оаш хержача специальностагIа йоккха гонзал йола болхлой хургья шун, хIаьта юкъера образовани а хургья шун.

Училища адрес: г. Грозный, Октябрьски район, 12 участок, автобусаш №№ 13, 24, 25, трамвай № 5. «12 участок» яхача из сецача кхаччалца.

БАХАЧА НАЬХА ТЕРКАМГА!

Республиканско тенкий театро балха дIаэц театра кьаний группай гIонна йолча составе нохчийн гIалгIайн къамех бола артисташ. Арехьара тIабаьхкараштa общежите моттиг лу.

Ца хоар хатта йиш я телефонех: 2 - 83 - 04, 9-28-47; 9-28-74.

ТЕЛЕВИДЕНИ

20 ИЮЛЬ

I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.35 — «Колумбе мумаш».
9.00 — «Кхераш боацаш наькъашка лелар».
9.30 — «Цирк массанена дукха еза». Свердловскера передача.
10.00 «Деналла занимагIа».
10.30 — «Са лапландски оалхазар». Финландера музыкальни передача.
10.50 — «Конюшни — Камышкина воша» (г. Киров) яхача документальни телефильма премьера. «Къахьегамашта хьежама сий а» яхача циклера.
11.40 — «Художникех дола дувцараш».
12.10 — «Хьа доттагIа ким».
12.55 — «Из шоана могарда».
13.40 — Халкъа кхолламах йолча «СелаIад» яхача телепрограммай VI Дунен халкъашта юкъера фестиваль. «Халкъа хакхараш». (Лаос).
14.00 — «Дезани школа». Тележурнал.
14.30 — «Кердадараш».
14.45 — Яздарехой обществом. Пензенски наьтта хинна вIашагIкхетараш.
15.50 — «Кердадараш».
15.55 — Мультфильмаш: «Фантазии», «ГIетта лела кема».
16.25 — Эрсий халкъа инструментий академически оркестра концерт.
17.05 — Политически обозревателя Л. А. Вознесенски беседа.
17.35 — ДIалоих Литовски ССР заслуженни коллектив. Литовски телевиденен радиок нийгача музыка оркестро.
18.00 — «КIай бию Iаьржа лерг». Художественни фильм. 1-гIа 2-гIа сереш. Перерыв йолча хана (19.30) — «Кердадараш».
21.00 — «Ха».
21.35 — «Салют, фестиваль». Москве хургйолча нагирхой студентий XII Дерригдунен фестиваля хетаь нагирхой передача.
23.20 — «Кердадараш».

II ПРОГРАММА

8.00 — IуйIранара гимнастика.
8.15 — «Уналцiена хила безам бале».
8.30 — Документальни фильмаш: «Сендухьа ух вай эвопарне», «Дахчах вахьча сагаца хиннар».
9.10 — «Тха беш».
9.40 — «23 шу даьннавор цун». Ленински комсомола преме лауреата поэта С. И. Чекмарева вахарахи кхоллама до доль документальни фильм.
10.00 — «IуйIранара почта» яха музыкальни передача.
10.30 — Узбекски телевиденe программа.
11.50 — «Социалистически кубок» кикиний доттагIала кубок» лакхара спидвеех йола Дунен халкъашта юкъера яхьаш. ЧССР-ра передача.
12.20 — Симфонически эстрадни музыка оркестра концерт.
13.10 — «Старая крепость» яхача фильма 6-гIа сери.
14.15 — «ДоттагIала нали оай нагирхоша».
15.20 — «Нохч - ГIалгIайчен кIира».
15.30 — «Объективо бехк бу».
15.45 — «Любовь Орлова». Художественни фильм.
16.10 — Дунен халкъашта юкъера обозрени.
16.25 — «Кинохьамархочун спутник».
17.30 — Автокроссах йола Европа кубок. ЧССР-ра передача.
18.00 — Оперни сцена мастераш. СССР халкъа артист З. Сотилкаева.
19.00 — «Могашал».
19.45 — «Лоамаш кхуний бесаш». Документальни телефильм.
20.00 — «Бийса даьнъала хийла шун, бераш!».
20.15 — «Дмазови панорама».
21.00 — «Ха».
21.35 — «Дон Кихот». Художественни фильм.

21 ИЮЛЬ

МЕТАЛЛУРГА ДИ.

I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.35 — Украински халкъа иллеш дIалоаш СССР халкъа артиста А. Мокренкос. Киевера передача.
9.05 — «Къахьегама ди чакхдаьнначул тIехьагIа». г. Сумгаита предприятешка уналцiена хинара беча балхах куьца документальни телефильм.
9.20 — «Спортлото» 29-гIа тираж.
9.30 — «Будильник».
10.00 — «Советски Союзе гIулакх деш ва».
11.00 — «Могашал».
11.45 — «IуйIранара почта». Музыкальни передача.
12.15 — «Советски хьаттиш тIара вIашагIкхетараш».
12.30 — «Юртара сахьат».
13.30 — «Музыкальни киоск».
14.00 — «Цхьана уйла е вай» яхача документальни телефильма премьера. Бераш школе дахийтадарах.
14.30 — «Алый паруса» яха художественни фильм.
15.55 — «Тахан — металлурга ди».
16.25 — Концерт.
17.10 — Е. Исаев. «Йийцай чаракхоча гIургIаш». Поэма. ДIаеш автора.
17.40 — Мультфильмаш: «Циск Леопольда арадьнна дaлaдалар», «Циска Леопольда ахка».
18.00 — «Дунен халкъашта юкъера панорама».
18.45 — «Уналцiена хила хьай безам бале». «Берий хана денз нек де», 4-гIа передача.
19.00 — «Путешественникий клуб».
20.10 — «Шоана, ветеранаш!». Музыкальни передача.
21.00 — «Ха».
21.35 — Останкино Концертни студе. О. Лундстрема кулгал а деш эстрадни оркестра выступлени.
22.50 — «Футбольни обозрени».
23.05 — «Кердадараш».

II ПРОГРАММА

8.00 — «Зарядка е дIаматтал».
8.15 — «Санъердаме нотиаш».
8.30 — «Ритмически гимнастика».
9.00 — «Эрсий къамаьл».
9.30 — Металлурга Денга. Документальни фильмаш: «Вайха болх», «Кургйолча зиманна лаьрнIа металл».
10.10 — Польски музыкальни концерт.
11.00 — Мультфильмаш.
11.30 — «Гуш дар — тешо хала дар».
12.30 — Фильм — берашта. «Старая крепость» яха художественни фильм. 7-гIа сери.
13.35 — Марийски телевидене студе программа.
14.30 — А. Онеггер. «Жанна д'Арк цIера чу». Солисташта, хоран оркестран лаьрхIа оратори.
16.05 — «Мишта чIоагIIара болат». Яьк сери йола художественни телефильм. 6-гIа сери. «Бессмертие».
17.00 — «Мары». Документальни телевизионни фильм. (Ашхабад).
17.10 — Халкъа кхолламах йола «СелаIад» яхача телепрограммай VI Дунен халкъашта юкъера фестиваль. Халкъа халлараш. (Лаос).
17.30 — «Тха корреспонденташа дуьц».
18.00 — ГIорбаьнна бола советски пианисташ — Ленински преме лауреаташ. Кара Караев.
18.45 — «Дунен нагирхойи».
19.20 — «Дешо боргIилган бола фаьрг». Мультфильм.
19.50 — «Халкъа ашараш».
20.00 — «Бийса даьнъала хийла шун, бераш!».
20.15 — Регбех йола СССР чемпионат. Ю. А. Гагарина цIерагIа ВВА — «ГIишлонхо». (Кутаиси). г. Москвера передача.
21.00 — «Ха».
21.35 — «Мехкарий». Художественни фильм.

РАДИО

20 ИЮЛЬ

I ПРОГРАММА

7.20 — Керда хоамаш (эрсий меттала).
7.25 — Керда хоамаш (нохчий меттала).
7.30 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала).
7.35 — Хоамаш. Хаоттам (эрсий меттала).
8.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» республиканскии газетий обзор.
8.23 — «Сердало» республиканскии газета обзор.
8.30 — Передачай программа (эрсий меттала).
8.33 — Передачай программа (гIалгIай меттала).
8.35 — «Iалам лорадер — хIаране гIулакх да» (нохчий меттала).
10.15 — «Керда обрядаш — вахаре» (нохчий меттала).
10.35 — Реклама (эрсий меттала).
11.00 — «Хьона, Даьхе салтачун дог» (эрсий меттала).
11.30 — «Литературни Нохч-ГIалгIайче» (эрсий меттала).
12.40 — Концерт (гIалгIай меттала).
13.00 — «Юртарча клубе» (гIалгIай меттала).
15.15 — Концерт (эрсий меттала).
18.00 — «Ашарий почта» (гIалгIай меттала).

21 ИЮЛЬ

I ПРОГРАММА

7.15 — «Грозненский рабочий» республиканскии газета обзор.
7.23 — «Ленинан некъ» республиканскии газета обзор.
7.30 — Передачай программа (эрсий меттала).
7.33 — Передачай программа (нохчий меттала).
7.35 — Хоамаш. Хаоттам (эрсий меттала).
8.25 — «Шоана дукхаеза ашараш» (эрсий меттала).
11.20 — Металлурга Денга хетаь ашарий программа (эрсий меттала).
15.15 — «Советаш вахаре» (нохчий меттала).
16.00 — «Школьни глобус» (эрсий меттала).
16.30 — «Къона тIехье» (нохчий меттала).
18.00 — «Иллеца доттагIал дакъашта дола концерт» (нохчий меттала).

Тахан республике гIоллен Грозне хувцалуш моркхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, малхбоалехьара секунде 3—8 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилен фегара температура республике 23—28, Грозне 25—27 градус йовхал йолаш хилен тарлу.

Кхоанен ломмен моркхаш а йолаш, юкъ-юкъе догIа а делхаш, тайп-тайпарча оагIорашкахьара секунде 3—7 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилен фегара температура бийсана 12—17, дийнахьа 22—27 градус йовхал йолаш хилен тарлу.

Метеостанци.

Хьадер тешаме ду

СССР 50 шу дизара цIерагIча Грозненски химзавода воркIагIча цеха компрессорий балхага хьожаш я Чуйко Валерий Михайловича кулгалду бригада.

Валерий Михайловича дувц:

— Оаха дика кхетаду цхьан сахьата цеха болх сецача дукха продукци ара ца хецаш юсилга. Цудухьа хIара машинаш болх беш хилийта гIерт тхо. Нагахьа санна царех цаI еха моттиг нийслой, кхыдола гIулакхаш а дите массава а оарцагIаваьле из тоаю.

Бригаде болх беш ба йоккха опыт йола В. Дьяков, В. Даниленко. Шоай декхараш цIена кхоачашдарах совгIа, новкъосташта новкъостал де кийча а ба уж. Бригадир воацача хана цун декхараш а кхоачашду цар.

Бригада болх вIаштIехьбаккха а из толамашка кхувла а ше Iомаваьр гIоравьна бригадир Селиванов Анатолий Сергеевич ва, йоах Чуйкос. ХIанз а тIехьа цо аьнар тернад ца деш дитац цо.

Итташ рационализаторски предложенеш тийннай Чуйкос производствана боккха пайда а беш. Масала, лубрикатор яхача прибора балха юкъе реконструкци яр бахьан долаш, хIанз оборудованена еш йола смазка хьалха санна иэтаьале а доацаш, дукха ха а ца йоаеш чакхйоакх укхаза.

Кастта хургйолча партийна форума наькъайодаш дика толамаш доахаш къахьег В. М. Чуйкос кулгалдеча бригада, из бакъду шийн планови задани цо дикка тIехкхоачашдеш хиларо.

З. УТАЕВ.

ФЕ ХИЛА

Партийни, советски организацеша, чура гIулакхий органашa чIоагIагIа теркам тIабахийта лелабу наькъашка транспорт лелача берашта хатараш ца хилийтара бола болх.

ХIара шера вай республике тайп-тайпара яхьаш чакхйовх госавтоинспекце. Цу юкъе я «Светофор». «ГIашло», «Светофора мукъи ха лц» яха конкурсаш. «БIаь шера ваха лой, цIеча сердалона тIа ма аха» яха театрализовани представленеш. наькъашка лелара кхерамзлен дешаш чудоагIача программах тIема - спортивни ловзараш — «Зарница».

Туризмаи экскурсейи бюрос НГIАССР МВД госавтоинспекцеца цхьана городе Грозне деша ха йоацача беррийн юкхьанцарча классашкарча дешархойн экскурсеш яьй, царна наькъашка лелара кертера бокъонаш дIайовзийташ.

Дукха ха йоацаш городе Курске хиннай «Кхераме йоаца чарх» яха IV Ерригроссийски яхьаш. Цига дакъа лоацаш бар коашка, районашка, городашка, республикашка хиннача яхьашка котбаьннараш.

Вай республикера цу яхьашка дакъа лоацаш бар г. Гудермесерча № 1 йолча юкъерча школа дешархой Юречко Светен Севгушкин Сашев.

Яхьий программана чуъедоагIар наькъашкий лелара бокъоний теорех зачет дIалар, автогородке гIолли велосипедаца лелар, велосипедаца духьаленех говзагIа чакхвалар, наькъашка хатар хиннача сага хьалхара новкъостал дарах, велосипеда цхьадола доакъош вIашагIлахарах вIашагIдохарахи зачеташ дIаялар, художественни самодеятельноста новкъосталце наькъашка лелара бокъонаш вIайовзийтара агитбригадай конкурс чакхйоацилая.

Массарел дикагIа цу къовсамех чакхбаьлар г. Курска викалаш, шоллагIа моттиг яьккхар горьковчанаша; кхоалагIа моттиг яхьар краснодарцаша. Мийске хулача Ерригсоюзни яхьашка дакъа лаца бокъо еннай хьалхарча воргI командана. Котбаьннарашта грамоташ маьхера совгIаташ деннад.

ДIаьяначa кIиранагIа 11—17 июле Нохч - ГIалгIай АССР наькъашка 20 автоавари хиннай, 6 саг вийнна, 22 саг лозадаьд.

Редактора зам. М. М. ХАМХОЕВ.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске, ул. 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместителa — 2-85-07; жоьпаьхьа секретаре — 2-84-68; отделий: партийни вахара — 2-54-04; промышленностен транспортен — 2-65-01; юрта бахамо — 2-47-84; культуро — 2-64-75; школой — 2-85-64; корректорско — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора — 2-85-07; ответственного секретаря — 2-84-68; отделов: партийной жизни — 2-54-04; промышленности и транспорта — 2-65-01; сельского хозяйства — 2-47-84; культуры — 2-64-75; школ — 2-85-64; корректорская — 2-89-88.

Газет арадувла шинарен, ерен, шоаттен деношка

СФ05198. «Грозненский рабочий» издательство типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 3512.